

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки і управління

Кафедра економіки, аналітики, моделювання та інформаційних технологій
в бізнесі

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістр

(освітній рівень)

Назва спеціальності 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність 051 «Економіка»

Освітня програма «Економіка і аналітика бізнесу»

на тему: Обґрунтування напрямів збалансованого розвитку підприємств з виробництва виробів із дроту, ланцюгів і пружин на прикладі ТОВ «ТАС ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ» (м. Хмельницький).

ДРЕП. 0 2 3 2 5 4 . 0 1 . 0 8 . 0 0

Завдання студент II курсу,
група ЕТБ-23-1

Підпис, дата

О.А. Очеретнюк

Ініціали, прізвище

Керівник
кафедри економічних наук, доцент

Підпис, дата

В.Й. Бакай

Ініціали, прізвище

Методолог
кафедри економічних наук, доцент

Підпис, дата

О.В. Пилип'як

Ініціали, прізвище

Допускаю допускою:
Завідувач кафедри ЕАМ та ІТБ
кафедри економічних наук, проф.

Підпис, дата

П.М. Григориук

Ініціали, прізвище

12 2024 р.

Хмельницький, 2024

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки і управління _____
Спеціальність: економіки, аналітики, моделювання та інформаційних технологій в

Кваліфікаційний рівень: «магістр» _____
Напрямок спеціальності: 05 «Соціальні та поведінкові науки» _____
Спеціальність: 051 «Економіка» _____
Напрямок спеціальності: «Економіка і аналітика бізнесу» _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
П.М. Григорук

2 09 20__ року

ЗАВДАННЯ

НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

Очеретнюка Олександра Анатолійовича

(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема роботи: Обґрунтування напрямів збалансованого розвитку підприємств з виробів із дроту, ланцюгів і пружин на прикладі ТОВ «ТАС НЕЙЛ» (Хмельницький).

Науковий керівник: Безза Віталій Йосифович, кандидат економічних наук, доцент,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Відомості про роботу по університету від 26 серпня 2024 року № 60

Відомості про студента роботи на кафедрі 02 грудня 2024 року

Завдання до роботи законодавчі та нормативно-правові акти; фінансово-економічна діяльність ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки; підручники, монографії, наукові статті тощо.

Завдання до роботи записки (перелік питань, які потрібно розробити) у якій обґрунтувати актуальність теми роботи, визначити мету, предмет, об'єкт дослідження. В теоретичній частині розглянути теоретичні обґрунтування напрямів збалансованого розвитку підприємства. В практичній частині дослідити основні напрями економічного розвитку ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки.

Завдання до роботи в спеціальному розділі розробити та обґрунтувати пропозиції щодо економічного розвитку ТОВ «ТАС НЕЙЛ».

Завдання до роботи графічного матеріалу (із зазначенням обов'язкових креслень): система показників розвитку підприємства, показники ефективного

розвитку підприємства, обсяг реалізації продукції за видами економічної діяльності промисловості, динаміка індексів виробництва промислової продукції в Україні за 2019-2023 роки, техніко-економічні показники ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки, аналіз формування прибутку підприємства за 2021-2023 роки, аналіз рентабельності ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки, ліквідності та платоспроможності ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки, показники фінансової стійкості ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки, послідовність робіт щодо формування ефективного механізму управління підприємством з метою стійким розвитком ТОВ «ТАС НЕЙЛ», розробка та обґрунтування пропозицій щодо ефективного розвитку ТОВ «ТАС НЕЙЛ».

6. Консультанти розділів дипломної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	з д а т

7. Дата видачі завдання: 02 вересня 2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів (розділів) дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	
Вступ	02.09.2024-09.09.2024	В
Теоретичний розділ	10.09.2024-01.10.2024	В
Аналітично-дослідницький розділ	02.10.2024-25.10.2024	В
Проектно-рекомендаційний розділ	28.10.2024-25.11.2024	В
Висновки	26.11.2024-27.11.2024	В
Перелік джерел посилання	28.11.2024-29.11.2024	В
Оформлення і підготовка до захисту	30.11.2024-02.12.2024	В

Студент

(підпис)

Очере
(прізви

Керівник роботи

(підпис)

Бакай
(прізвище)

РЕФЕРАТ

Тема дипломної роботи: Обґрунтування напрямів збалансованого розвитку підприємств з виробництва виробів із дроту, ланцюгів і пружин на прикладі ТОВ «ТАС НЕЙЛ» (м. Хмельницький).

Прізвище та ініціали автора: Очеретнюк О.А.

Керівник роботи: Бакай В.Й.

Дипломна робота магістра містить 67 сторінок, 21 таблицю, 19 рисунків, перелік джерел посилань з 27 найменувань, 3 додатка.

Ключові слова: розвиток, ефективність, управління, оцінка, підприємство, рентабельність, прибуток.

Об'єктом дослідження є розвиток ТОВ «ТАС НЕЙЛ» (м. Хмельницький).

Предметом дослідження є напрями збалансованого розвитку підприємства.

Метою роботи є дослідження теоретичних напрямів збалансованого розвитку підприємства та обґрунтування практичних пропозицій щодо ефективного його розвитку.

За результатами дослідження розроблено рекомендаційні заходи щодо підвищення ефективності стійкого розвитку ТОВ «ТАС НЕЙЛ».

Одержані результати можуть бути використані на підприємстві для підвищення ефективності стійкого розвитку ТОВ «ТАС НЕЙЛ». Запропоновані заходи можуть бути адаптовані до умов функціонування підприємства.

Дата виконання дипломної роботи: 09.12.2024 року

Дата захисту дипломної роботи: 20.12.2024 року

Дипломник

(підпис)

/ Очеретнюк О.А./

(ПІБ)

Юк О.
е та ініціал

В.Й.
і ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1 Сутнісна характеристика розвитку підприємства	7
1.2 Класифікаційні ознаки видових проявів процесу розвитку підприємства	11
1.3 Показники оцінки ефективного розвитку підприємства	17
РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТОВ «ТАС НЕЙЛ»	22
2.1 Дослідження ринку з виробництва виробів із дроту, ланцюгів і пружин та особливості його функціонування	22
2.2 Характеристика підприємства та його детальний аналіз основних показників господарської діяльності	27
2.3 Аналіз ефективності використання ресурсів підприємства	33
2.4 Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	39
РОЗДІЛ 3 РОЗРОБКА ТА ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ТОВ «ТАС НЕЙЛ»	48
3.1 Формування ефективного механізму управління стійким розвитком підприємства	48
3.2 Розробка стратегії ефективного функціонування підприємства на основі його фінансової безпеки	52
3.3 Економічне обґрунтування удосконалення роботи відділу контролінгу на підприємстві	56
ВИСНОВКИ	60
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ	64
ДОДАТКИ	67

ВСТУП

В сучасних умовах господарювання підприємствам необхідно швидко реагувати на зміни ринкового середовища, де переможцем є те підприємство, яке найбільш швидше пристосується до реалій й успішно адаптується до них. Проблема зростання ефективності господарської діяльності є однією з основних проблем у національній економіці. Вирішення проблем має виражений характер, що зумовлює підвищення відповідальності за забезпечення населення необхідними товарами для їх життя.

Правильний підхід до процесу управління підприємством за умов невизначеності слід спрямовувати на адаптацію до змін, пошуку ефективних шляхів застосування потенційних можливостей ринкового середовища з метою реалізації власних інтересів фірми. Підприємство розвивається постійно у тісному зв'язку з внутрішнім та зовнішнім середовищем. На нього постійно впливають чинники, які окреслюють основні напрями його господарської діяльності. Оптимальна сукупність чинників має забезпечити сталий розвиток підприємства та принести йому прибуток. Отже, для сталого розвитку необхідно розробляти стратегію розвитку, яка б гарантувала ефективне застосування ресурсів для здійснення господарської діяльності.

Найбільш відомі праці іноземних науковців, які займалися вирішенням даних питань: Аджириса К., Альберта М., Бенніса У., Бекхарда Р., Белла С., Герцберга Ф., Камінге Т., Лайкерта Л., Лінніта Г., Норберта Т., Макгрегора Д., Маслоу Л., Мескона М., Френча В., Хаммер М., Чампі Дж. та інші.

Ті методики, які описуються в даних працях характеризують проведення оцінки ефективності розвитку фірми не зовсім повноцінно розкривають можливість правильно оцінити рівень розвитку суб'єкта господарювання.

Що стосується використання сучасної економічної літератури, то в ній практично відсутні спроби розробки механізмів управління розвитком фірми, що суттєво гальмує можливості підвищення ефективності господарської

діяльності підприємства. Теоретико-методологічне і практичне значення вдалого розв'язання окреслених проблем, їх прикладна розробка обумовлює актуальність теми кваліфікованої роботи, її мету, предмет та завдання дослідження.

Метою кваліфікованої роботи є дослідження теоретичних напрямів збалансованого розвитку підприємства та обґрунтування практичних пропозицій щодо ефективного його розвитку.

Для досягнення мети кваліфікованої роботи були поставлені для вирішення наступні завдання:

- дослідити теоретичні питання визначення сутності розвитку підприємства;
- з'ясувати класифікаційні ознаки проявів процесу розвитку фірми;
- розглянути показники, які використовуються для проведення оцінки напрямків розвитку підприємства;
- дослідити основні напрями економічного розвитку ТОВ «ТАС НЕЙЛ»;
- розробити практичні пропозиції щодо покращення напрямів ефективного розвитку ТОВ «ТАС НЕЙЛ».

Об'єктом дослідження є розвиток ТОВ «ТАС НЕЙЛ».

Предметом дослідження є напрями збалансованого розвитку підприємства.

Інформаційною базою написання послужили навчальні посібники, підручники, нормативно-законодавча база, звітність підприємства за 2021-2023 роки, дані статистики Головного управління України тощо.

Практичне значення роботи полягає у обґрунтуванні напрямів ефективного розвитку підприємства, підвищення рівня його результативності роботи відповідно до стратегії розвитку.

Наукова новизна роботи полягає у розробці практичних пропозицій щодо ефективного розвитку ТОВ «ТАС НЕЙЛ».

Загальний обсяг роботи складає 67 сторінок, у тому числі: 21 таблицю, 19 рисунків, перелік джерел посилання містить 27 найменувань.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутнісна характеристика розвитку підприємства

Розвиток – необоротна дія, спрямована і закономірна зміна свідомості, унікальна властивість. В результаті ефективного розвитку виникає новий більш якісний стан об'єкта – його складу або структури, який може проявлятися у кількісному вимірі. Існують дві форми розвитку: еволюційну, яка пов'язану з поступовою зміною об'єкта та революційну, яка відображає якісні зміни в структурі об'єкта [2].

Окрім цього, якість – філософська категорія, яка виражає об'єкт, завдяки якій він є саме таким, а не протилежним. Якість – загальна характеристика об'єкта, що проявляється в загальній сукупності її властивостей [3].

Кількість – філософська категорія, що виражає зовнішній вигляд об'єкту: його обсяг, кількість, ступінь розвитку тощо. Зміна кількості об'єкту, який досягнув міри, веде до зміни її якості [10]. Деталізація системи розвитку подана на рисунку 1.1.

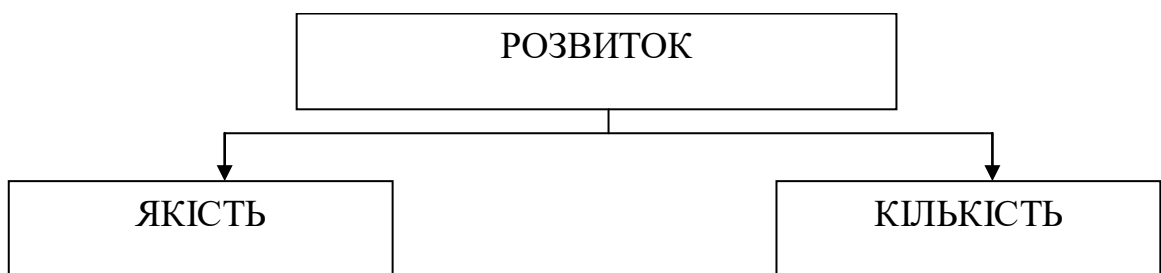

Рисунок 1.1 – Система розвитку об'єкту

Термін «розвиток» розглядається по-різному. Отже, розвиток – філософська категорія, яка характеризує процес руху, зміну систем. Він розглядається як найвищий вид руху, зміни матерії та свідомості, детальний перехід від менш якісного до більш якісного стану, від старого стану розвитку до нового стану розвитку. Розвиток характеризує не будь-яку зміну в загальній

структурі об'єкта, а лише найбільш якісну зміну, що пов'язана з відповідними перетвореннями об'єкта, у його структурі і становить сукупність пов'язаних між собою елементів та взаємозалежних зв'язків [8].

Розвиток підприємства характеризує зміни в його роботі, оновлення системи та організаційної структури управління, підвищення результативності на основі використання більш сучасних технологій та організації праці на підприємстві, зростання якості продукції, що виробляються [6].

На рисунку 1.2 подано типи збільшення розмірів підприємства [7].

Рисунок 1.2 – Типи збільшення розмірів підприємства

Визначити розмір зростання підприємства за кожним типом звичайно можливо на основі розрахунку динаміки змін показників його господарської діяльності, яке проводиться у розрізі економічного аналізу за допомогою використання фінансової звітності.

Збільшення є однією із складових економічного розвитку фірми, але її розвиток можна забезпечити без його зростання, збільшення обсягів виробництва тощо. Процес розвитку компанії може бути побудований на «революційній» або «еволюційній» моделі розвитку. «Революційна» модель змін передбачає переосмислення та радикальне перепроєктування діяльності

фірми, її головних процесів з метою значного покращення показників ефективності. «Еволюційна» модель змін побудована на концепції планування, і характеризує процеси змін соціальної системи, яка передбачає залучення відповідної кількості учасників [12]. Відповідно, реалізація «еволюційної» моделі характеризує більш довгий час і відсутність нікому не потрібних «різких» дій.

Одні з головних варіантів розвитку підприємства відповідно до класифікаційної ознаки подано на рисунку 1.3 [15].

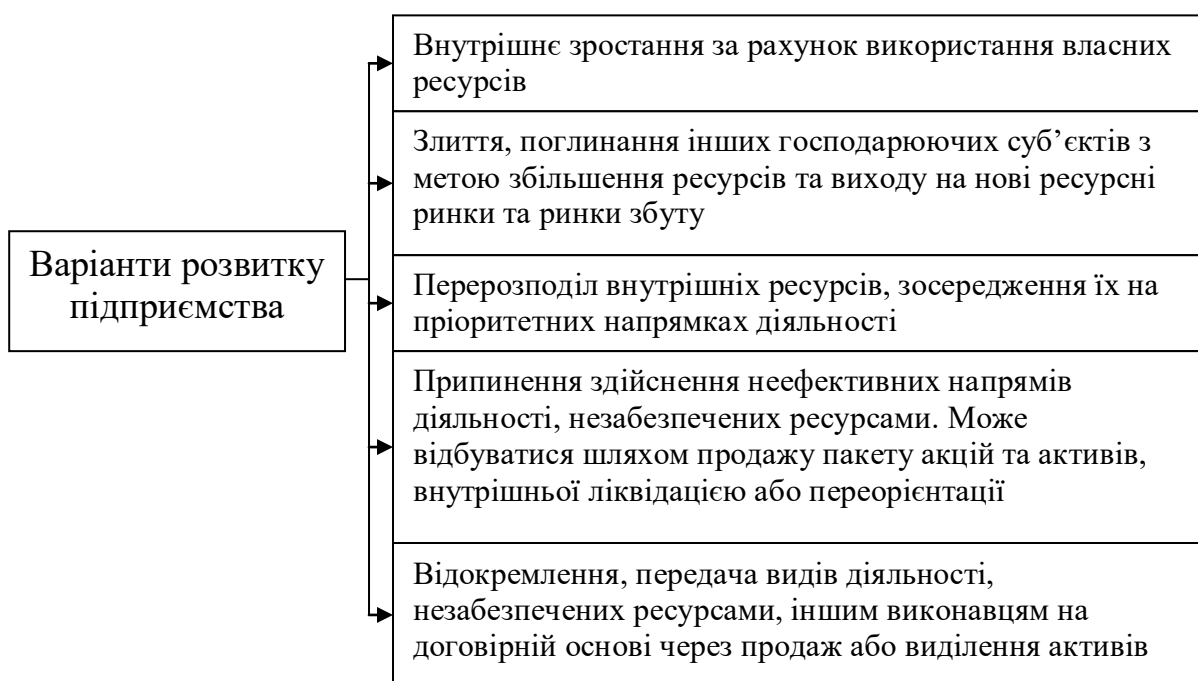

Рисунок 1.3 – Найбільш розповсюджені варіанти розвитку підприємства

Ці варіанти розвитку підприємства доцільно розглядати при умові що було здійснено попередні етапи аналізу ринкового середовища, проведено дослідження умов господарської діяльності на ринку, визначення чинників впливу на розвиток підприємства та окреслено їх значення формування стратегії розвитку підприємства.

Нині існує безліч проблем різноманітного характеру, які заважають успішному функціонуванню та розвитку підприємства. Адже розвиток підприємства в цілому характеризує зміни, які відбуваються будь в чому, тому

це загальне поняття, яке визначає: спрямованість, швидкість, результат, причинність.

Виділяють дві форми розвитку будь-чого: прогрес – розвиток чогось від «нижчого рівня» до «вищого рівня» і регрес – розвиток чогось від «вищого рівня» до «нижчого рівня». В економічних відносинах, розвиток характеризує усі відмічені риси.

Щодо підприємства, то в загальному трактуванні розвиток характеризує зміни, які відбуваються в системі самого підприємства [21]. Тобто відображає послідовність переходів системи підприємства з одного рівня на інший. Підприємство, в рамках роботи характеризується окремою одиницею, економічно самостійною, відкритою системою, яка на основі взаємовідносин з ринковим середовищем виробляє відповідні товари [13].

В практичній діяльності розвиток підприємства вважається незворотнім процесом, що забезпечує керовані переходи від одного стану до іншого через процедуру змін. Неповторність такого економічного стану фірми забезпечується неможливістю повторення впливу чинників на його діяльність.

Проведений аналіз категорій «розвиток» та «розвиток підприємства» показує, що джерелом розвитку фірми вважається об'єктивна невизначеність і протиріччя економічних систем. Основним фактором тут слід вважати протиріччя між використання обмежених ресурсів і економічними потребами людини. Тому в такому випадку, розвиток підприємства слід розглядати на чотирьох рівнях, кожен з яких закладає фундамент для існування наступних рівнів:

1. Науково-теоретичний рівень. Тут, розвиток підприємства трактується як сукупність послідовностей переходів підприємства з одного стану до іншого, починаючи з моменту створення до припинення власного функціонування.

2. Методологічний рівень. Розвиток підприємства трактується як постійні зміни в елементах, структурі, їх окремих властивостей, що дозволяють ефективно функціонувати системі фірми в ринковому середові відповідно до умов динамічного розвитку.

3. Методичний рівень. Розвиток підприємства трактується як процес зміни характеристик відповідних бізнес-процесів і результативності господарської діяльності у цілому.

4. Прикладний рівень. Розвиток підприємства трактується як постійні зміни цільової результативності використання основних фондів, грошових коштів, управління персоналу у перспективі.

Таким чином, термін «розвиток» вживається лише в контексті значних змін, які змінюють бізнес-процеси самого підприємства. Не слід забувати про інші напрямки розвитку підприємства – регресивні зміни, які можливе за умов реалізації відповідних обставин. Тому, під розвитком підприємства слід розуміти удосконалення господарської діяльності, тобто відповідні зміни від нижчого рівня до вищого рівня або від простого рівня до складного рівня.

1.2 Класифікаційні ознаки видових проявів процесу розвитку підприємства

Проблема забезпечення ефективного розвитку компанії переважно належать до питання стратегічного управління. Визначення напрямів, отримання результатів та параметрів розвитку втілюються через стратегію розвитку підприємства, та деталізуються в прийнятій тактиці і використовуються в рамках виконання оперативних завдань.

Розвиток економічних систем різних рівнів буває цілеспрямований або цілеорієнтований та нецілеспрямований або спонтанний. Окрім того, слід виділяти свідоме і несвідоме управління підприємством, яке передбачає різноманітні процеси і має різну структуру. На основі проведеного дослідження, що процесів розвитку, які відбуваються на підприємстві, дало нам можливість сформулювати комплексний видовий прояв бізнес-процесів розвитку підприємства (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Видові прояви розвитку на підприємстві

№ п/п	Класифікаційна ознака	Видові прояви	Коротка характеристика
1	2	3	4
1	За масштабом змін у соціально-економічній системі підприємства	Загально-корпоративний розвиток	Сукупність змін, що відбуваються у соціально-економічній системі підприємства внаслідок загальносистемних процесів; слід наголосити, що характер та інтенсивність розвитку окремих елементів системи не визначає розвиток усієї системи
		Внутрішньо-корпоративний (локальний) розвиток	Сукупність змін, які відбуваються у соціально-економічній, структурно-функціональній та організаційно-функціональній складових: розвиток структурних одиниць; розвиток бізнес-процесів (бізнес-функцій)
2	За якістю змін у соціально-економічній системі підприємства	Прогресивний розвиток	Процеси, які забезпечують підвищення ефективності функціонування виробничо-комерційної системи підприємства, підвищення якості його діяльності; розвиток «від нижчого до вищого»
		Регресивний розвиток	Процеси, які призводять до погіршення чи незмінності ефективності функціонування виробничо-комерційної системи підприємства, зниження (фіксації) якості його діяльності; розвиток «від вищого до нижчого»
3	Залежно від об'єкту змін у соціально-економічній системі підприємства	Організаційний розвиток	Сукупність змін, які призводять до удосконалення (погіршення) системи управління діяльністю підприємства.
		Техніко-технологічний розвиток	Зміни техніко-технологічної системи підприємства, що призводять до підвищення (пониження) рівня прогресивності технологічних процесів, рівня технічної ефективності функціонування виробництва
		Соціальний розвиток	Сукупність змін, які зумовлюють покращання (погіршення) соціально-психологічного клімату на підприємстві, а також його перехід на якісно новий рівень
		Економічний розвиток	Сукупність безперервних змін, які призводять до удосконалення (погіршення) методів, способів, форм економічних розрахунків та економічної роботи в цілому
4	Залежно від характеру змін	Спрямований розвиток	Сукупність змін, що виникають та впливають на соціально-економічну систему підприємства у одному напрямку (однаковим чином)
		Циклічний розвиток	Безперервно повторювана послідовність змін, що характеризуються коливанням ефективності діяльності, розміру витрат та інших показників діяльності підприємства
		Спіральний розвиток	Безперервно повторювана послідовність змін, що характеризується не тільки циклічними коливаннями показників (параметрів) діяльності підприємства, але й їх переходом на якісно новий рівень
5	Залежно від типу тренду	Лінійний розвиток	Сукупність змін, загальний напрямок яких може бути апроксимований у лінійну функцію
		Нелінійний розвиток	Сукупність змін, загальний напрямок яких не може бути апроксимований у лінійну функцію

Продовження таблиці 1.1

6	Залежно від динаміки змін у соціально-економічній системі підприємства	Рівномірний розвиток (еволюційний)	Зміни у соціально-економічній системі підприємства, що відбуваються з однаковою швидкістю, або з однаковим прискоренням: - рівноприскорений розвиток; - рівноуповільнений розвиток.
		Нерівномірний розвиток (революційний)	Зміни у соціально-економічній системі підприємства, що відбуваються зі змінною швидкістю або зі змінним прискоренням: нерівномірно прогресуючий розвиток; стрибокподібний розвиток інше.
7	За природою ключового критерію	Абсолютний розвиток	Сукупність змін у соціально-економічній системі підприємства, що можуть бути виміряні у вартісних, натуральних чи умовних одиницях та призводять до абсолютного зростання чи зменшення показників (зв'язків, параметрів)
		Відносний розвиток	Сукупність змін у соціально-економічній системі підприємства, що можуть бути виміряні відносно інших економічних показників, їх зростання чи зменшення показників (зв'язків, параметрів)
		Умовний (псевдо-) розвиток	
8	Залежно від рівня невизначеності процесів	Прогнозований (достовірний) розвиток	Зміни у соціально-економічній системі підприємства, що можуть бути передбачені керівництвом підприємства з достатньою ймовірністю
		Випадковий розвиток	Зміни у соціально-економічній системі підприємства, що не можуть бути передбачені керівництвом підприємства з достатньою ймовірністю
9	Залежно від основи змін у соціально-економічній системі підприємства	Екстенсивний (кількісний) розвиток	Зміни у соціально-економічній системі підприємства та ефективності її функціонування, що досягаються за рахунок кількісного збільшення (зменшення) обсягів факторів виробництва
		Інтенсивний (якісний) розвиток	Зміни у соціально-економічній системі підприємства та ефективності її функціонування, що досягаються за рахунок якісного покращання (погіршення) способів, методів чи технології використання факторів виробництва (підвищення їх якісного рівня)
10	Залежно від можливості управління змінами	Керований розвиток	Зміни у соціально-економічній системі, які відбуваються під впливом осмислених дій менеджерів підприємства чи спеціально створених зв'язків
		Спонтанний розвиток	Зміни у соціально-економічній системі підприємства, які не є результатом осмислених дій менеджерів підприємства, а виникають випадковим чином
11	Залежно від корпоративної стратегії	Адаптивний розвиток	Зміни, які мають на меті пристосування характеру функціонування підприємства до поточних умов діяльності (внутрішнього та зовнішнього характеру)
		Реактивний розвиток	Зміни, що відбуваються у соціально-економічній системі підприємства і мають своєю причиною зміни першого рівня аналізу
		Випереджаючий розвиток	Зміни соціально-економічної системи підприємства, що передують іншим змінам другого рівня аналізу

Закінчення таблиці 1.1

12	Залежно від складності змін у соціально-економічній системі підприємства	Елементний розвиток	Зміни, які виникають та протікають в рамках одного структурного елементу, бізнес-процесу і т.д. та не справляють істотний вплив на інші характеристики соціально-економічної системи підприємства
		Інтегральний розвиток	Сукупність змін, які виникають, протікають та впливають на декілька структурних елементів, бізнес-процесів і т.д., впливаючи на аналогічні процеси
		Системний розвиток	Зміни, які виникають, протікають та впливають на декілька структурних елементів, бізнес-процесів і т.д. та справляють істотний вплив на усі характеристики соціально-економічної системи підприємства
13	Залежно від мети змін	Простий розвиток	Зміни, які не забезпечують перехід соціально-економічної системи підприємства на якісно новий рівень функціонування
		Розширений розвиток	Зміни, які забезпечують перехід соціально-економічної системи підприємства на якісно новий рівень функціонування

Загальні тенденції розвитку економіки світу зміщують суб'єктів господарювання переорієнтовуватися на ринки, де вони зможуть більш зручно себе почувати при цьому займати відповідну нішу, що у підсумку дасть їм можливість ефективно розвиватися. Основними шляхами розвитку підприємства вважаються інноваційний, який враховує екстенсивні та інтенсивні чинники. .

Екстенсивний шлях розвитку характеризує збільшення кількості виготовленої і реалізованої продукції підприємством, тобто враховує кількісний чинник, що дозволяє підприємству ефективно розвиватися.

Інтенсивний шлях розвитку характеризує вплив якісного чинника на ефективний розвиток підприємства за рахунок підвищення якості продукції що випускається і реалізовується за відповідний проміжок.

Інноваційний шлях розвитку підприємства характеризує вплив науково-технічного прогресу, який пов'язаний з використанням науки і техніки, модернізацією або автоматизацією виробництва, удосконалення системи збутової політики підприємства тощо. Він передбачає охоплення господарської діяльності фірми шляхом впровадження інновацій, тоді як інтенсивний шлях розвитку враховує лише інновацію чинників виробництва підприємства.

Кожен розглянутий види розвитку підприємства передбачає залучення інвестицій. Для того щоб залучити інвестиції, необхідно створити відповідні сприятливі умови що процесу інвестування. Особливо це стосується створення сприятливого клімату, необхідної законодавчої бази, яка залежить від керівництва країни. Адже інвестиційна привабливість відіграє значну роль як для розвитку окремого суб'єкта господарювання, досягнення їх цілей на основні виконання завдання, так і для економіки країни в цілому. Саме інноваційно-інвестиційна діяльність буде сприяти розвитку підприємства, яка забезпечить ефективні зміни діяльності даного суб'єкта господарювання за рахунок отримання переваг від залучення інвестицій та привабливості, що підвищить конкурентоспроможність фірми та більш створить усі необхідні умови для її розвитку, відкриє можливості здійснювати інноваційну діяльність підприємству на новому рівні.

Отже, інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства передбачає його розвиток на основі впровадження інновацій (техніка, технології тощо), що дозволяє створити інвестиційну привабливість самого підприємства при цьому отримуючи перевагу у вигляді його інвестиційного потенціалу.

Розвиток суб'єкта господарювання повинен відбуватися на основі змін в технологічному комплексі, виробничо-господарській діяльності, підвищення рентабельності, збільшення прибутковості, та інші характеристики, які дають можливість стабільно розвиватися підприємству [17].

Прийняття управлінського рішення про обрання шляху розвитку суб'єкта господарювання передбачає оцінку його потенціалу, визначення можливостей щодо ефективного використання у майбутньому періоді. Тому слід приділяти значну увагу щодо залучення використання інструментальних засобів, які дадуть можливість правильно проводити оцінку потенціалу підприємства, що в подальшому буде виступати фундаментом для розробки рекомендацій щодо ефективного розвитку підприємства.

Існуючий загальний підхід дозволяє предметно підходити формування основних складових потенціалу суб'єкта господарювання [14]:

– ринковий потенціал – це попит на товари, частка товарів підприємства на ринку, потенційний розмір попиту на товари, ринок праці, ринок виробництва;

– виробничий потенціал – це обсяг реалізації продукції, можливості основних фондів, використання сировини і матеріалів, можливості залучення професійного персоналу;

– фінансовий потенціал – це фінансові показники підприємства (показники прибутковості, показники ліквідності, показники платоспроможності), інвестиційні можливості підприємства.

Оцінка виробничого потенціалу відіграє особливу роль у ефективному розвитку підприємства, оскільки дає можливість визначити його конкурентні переваги, до яких відносять видатки на основі побудови найбільш оптимальної структури виробництва. Окрім цього, при визначенні пропозицій ефективного розвитку суб'єкта господарювання, особливу увагу слід зосереджувати можливим ризикам при виконанні завдань при досягненні мети. Також слід здійснити оцінку підприємницьких ризиків, то оцінити їх вплив на потенціал підприємства. Враховуючи підприємницькі ризики, можна визначатись ефективними пропозиціями щодо розвитку самого підприємства.

Всі чинники, які впливають рекомендаційні заходи щодо ефективного розвитку підприємства поділяють на зовнішні і внутрішні. До зовнішніх чинників відносять: загальні тенденції розвитку економіки, стан розвитку країни, інвестиційний клімат, інвестиційна привабливість підприємства чи галузі, розвиток науково-технічного прогресу в країні та приділення цьому питання уваги з боку керівництва держави. До внутрішніх чинників відносять: виробничий, ринковий та фінансовий потенціал підприємства. На основі цього визначається інвестиційна привабливість підприємства та формується його підприємницький імідж. Щодо підприємницьких ризиків, то тут важливим питанням є правильний підхід для їх оцінки та передбачення щодо складання ризикової ситуації, адже від цього залежить майбутній успішний найбільш ефективний розвиток самого підприємства на основі правильного вибору

рекомендаційних заходів [16].

Отже, ознаки прояву процесів розвитку підприємства проявляються через саму сутнісну характеристику даного терміну, адже він характеризує сукупність змін економічної природи, інтенсивності, спрямованості, яка здійснюється у економічній системі суб'єкта господарювання під дією чинників ринкового середовища, та призводять фіксації економічного стану підприємства.

1.3 Показники оцінки ефективного розвитку підприємства

Світовою практикою запропоновано значну кількість загальноприйнятих показників для визначення ефективності розвитку підприємства. Але існують показники, які сприймаються від надмірного надання переваг для проведення оцінки ефективності розвитку підприємства до тих, які неспроможні правильно оцінити результати діяльності суб'єкта господарювання.

Ефективність розвитку підприємства визначається як оптимальне використання наявних ресурсів необхідних для створення продукту. Але наскільки не був важливий результат роботи підприємства, слід не забувати про ціну за якою він був отриманий, тобто видатки самого підприємства на отримання такого результату [14].

Практичне використання показників оцінки ефективного розвитку підприємства передбачає [23]:

1. Орієнтацію суб'єкта господарювання на інтенсивний чинник розвитку та досягнення високого рівня ефективного розвитку.

2. Вивчення резервів майбутнього розвитку підприємства на основі впровадження результатів науково-технічного прогресу, використання сучасних технологій і підвищення організації виробничої діяльності на підприємстві.

3. Створення ефективного механізму зростання результативності господарювання підприємства.

Такого плану розрахунки здійснюють [25]:

1. Розраховують ефективність розвитку підприємства шляхом відношення реалізованої продукції до сукупної величини використаних ресурсів або відношення прибутку від реалізації продукції до сукупної величини використаних ресурсів.

2. Розраховують ефективність видатків шляхом відношення реалізованої продукції до видатків виробництва підприємства або відношенням прибутку від реалізації продукції до видатків виробництва підприємства.

3. Розраховують показник ефективності використання капіталу шляхом відношення реалізованої продукції до величини сукупних ресурсів.

4. Розраховують ефективність видатків шляхом відношення реалізованої продукції до розміру видатків виробництва підприємства.

На рисунку 1.4 подана інформацію щодо показників, які допомагають визначити ефективний розвиток підприємства. Велике значення мають ті показники, які були розраховані на основі видів прибутків. У відображених показниках використовується рівень використання кожного виду ресурсів [26]:

1. Показники ефективності персоналу, які розраховуються шляхом відношення обсягу продукції до середньооблікової кількості працівників. При вивченні такого роду показників необхідно з'ясувати причину їх змін та здійснити відповідні розрахункові дії щодо впливу на ефективність кожного окремого показника.

2. Показники ефективності оборотних фондів, які розраховуються шляхом відношення середньорічної вартості оборотних фондів до реалізації продукції за один день.

3. Показники ефективності основних засобів включає розрахунок таких показників:

– фондівддачі шляхом відношення обсягу продукції до середньорічної вартості основних засобів підприємства на відповідний час;

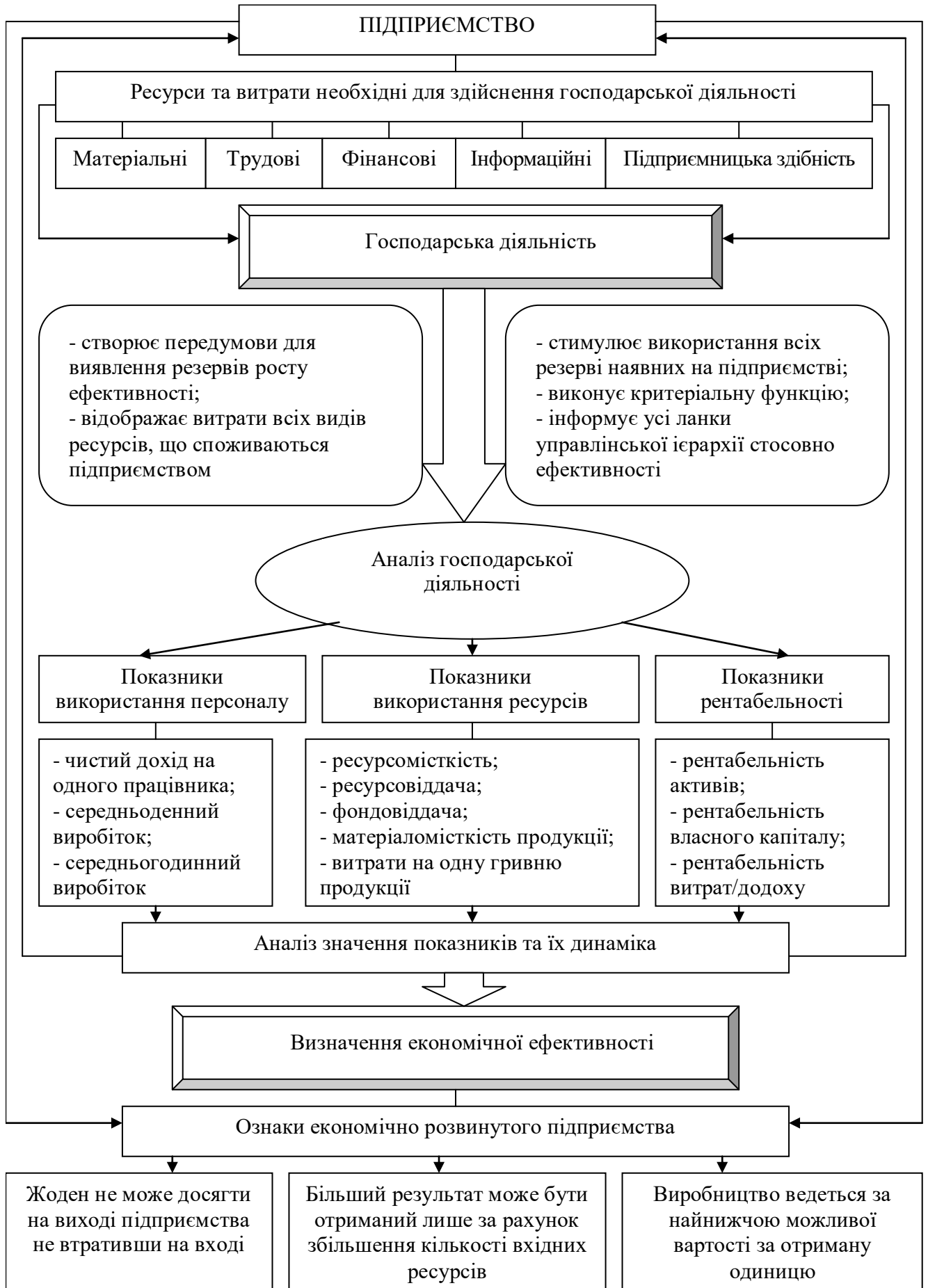

Рисунок 1.4 – Показники ефективного розвитку підприємства

– фондоозброєності шляхом відношення середньорічної вартості основних засобів до середньооблікової чисельності працівників.

4. Показники ефективності поточних видатків: собівартість продукції, обсяг продукції, повна собівартість, виробнича собівартість.

Досить значне значення мають показники ефективності ресурсів, які визначаються на основі показників прибутку, тобто показники рентабельності.

Ефективність суб'єкта господарювання визначають відношенням отриманого результату до видатків підприємства, які були здійсненні щодо отримання такого результату [11]:

$$E = \frac{P}{B}, \quad (1.1)$$

де E – ефективність підприємства ;

P – отриманий результат у вигляді доходу/прибутку підприємства;

B – виробничі видатки підприємства.

Ефективність різних видів ресурсів, які використовує суб'єкт господарювання розраховується з метою вирішення завдань:

– виявлення та здійснення оцінки використання ресурсів та отримання економічної ефективності здійснення підприємницької діяльності;

– економічного обґрунтування найкращих отриманих результатів щодо прийняття управлінських рішень – використання сучасної техніки, нових технологій, організації праці на підприємстві, створення нових сучасних підприємств тощо.

В сучасній практиці визначення ефективного розвитку на основі ефективності використовують загальний та порівняльний вид ефективності. Загальна ефективність може визначатися на різних рівнях і показує загальний розмір ефекту у співставленні з кожним окремим видом ресурсів або видатків. Розрахунок загальної ефективності побудований на визначенні показників, які відповідають за рівень використання наявних ресурсів.

Порівняльна ефективність характеризує розрахунок більш економічного варіанта вирішення проблеми щодо господарської діяльності підприємства. Вона визначається під час:

- проведення розробки і поступового впровадження нової техніки;
- вирішення кола проблем, які пов'язані з виробництвом і використанням матеріалів-замінників;
- проектування нового будівництва підприємства чи реконструкції вже існуючого підприємства.

Значний інтерес в проведенні оцінки ефективного розвитку підприємства мають показники рентабельності доходу, витрат, власного капіталу тощо. Показник рентабельності розраховується відношенням прибутку підприємства до собівартості продукції, виражений у відсотках. Він має економічний зміст, який полягає у визначенні суми прибутку з кожної витраченої гривні, є простим у розрахунку та розумінні. Розрахунок даного показника подано нижчі [13]:

$$P = \frac{\Pi}{B} \times 100, \quad (1.2)$$

де Π – прибуток від реалізації продукції;

B – виробничі видатки підприємства або повна її собівартість.

Визначення рівня рентабельності підприємства показує ефективність використаних виробничих ресурсів та не відображає використання видатків, які акумулюються при використанні основних та оборотних засобів. Тому, з метою проведення аналізу ефективного розвитку підприємства слід використовувати систему взаємозалежних показників ефективності, які доповнюють себе та дають можливість правильно здійснити оцінку виробничої діяльності підприємства. За допомогою показника ефективності, ми можемо простежити співвідношення між результатами та видатками підприємства.

РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТОВ «ТАС НЕЙЛ»

2.1 Дослідження ринку з виробництва виробів із дроту, ланцюгів і пружин та особливості його функціонування

Група підприємств з виробництва виробів із дроту, ланцюгів і пружин відносяться до категорії, які займаються виробництвом:

- металевих канатів, кабелю, плетених шнурів, тросів і подібних виробів;
- ізольованого кабелю та неізольованого металевого кабелю, які не призначені для використання в цілях електрики;
- ізольованого дроту, а також дріт з сердечником;
- виробів із дроту: дротяної загорожі, сіток, колючого дроту, ґрилів, тканини тощо,
- ізольованих електродів для зварювання;
- цвяхів, металевих кнопок тощо;
- різних видів пружин, окрім пружин, які використовуються у годинниках;
- різних видів ланцюгів, окрім привідних.

Виробництво даної категорії товарів вважається важливим для промисловості України, яка виробляє продукції як для власних цілей, так і для експорту у різні країни світу. Незважаючи на спад у виробництві таких видів товарів, який пов'язаний з російсько-українською війною, підприємства даної категорії товарів тримаються на плаву, шукають нові ринку збуту, переорієнтовуються на інші ринку тощо.

Незважаючи в останні часи на стрімкий розвиток технологій важко стало уявити собі сучасне життя людини без розвитку виробництва виробів з дроту, ланцюгів і пружин. Адже категорії цих товарів використовуються щодня у різних цілях: будівництві, ремонті, виробництві якийсь товарів тощо. Тобто

слід сказати, що дана категорія товарів має велике значення для розвитку економіки країни в цілому, і можливо людина у своєму житті не дуже помічає важливість розвитку виробництва таких товарів.

В цьому випадку металургія виступає сировинною базою виробництва товарів із дроту, ланцюгів і пружин. Виробництво таких товарів стимулює розвиток металургійного виробництва в Україні. Тому можна сказати, що металургійний комплекс вважається однією з провідних галузей народного господарства країни.

Виробництво виробів із дроту, ланцюгів і пружин виступає однією з базових галузей, розвиток якої також впливає на розвиток країни. Від розвитку даної галузі залежить поступовий розвиток інших галузей, які тісно між собою пов'язані у використанні відповідних ресурсів для створення конкретного продукту. Також слід не забувати, що розвиток виробництва виробів із дроту, ланцюгів і пружин сприяє залученню додаткових робочих місць тобто вирішуються питання працевлаштування населення за рахунок їх залучення до виробництва тих чи інших видів продукції.

В сучасних умовах господарювання на розвиток виробництва виробів із дроту, ланцюгів і пружин впливає ряд чинників:

- 1) падіння попиту на вироби з металу, що все більше не витримують конкуренції з боку пластмас;
- 2) падіння цін на сировину та готовий продукт, що є фундаментом для підвищення конкуренції на світових ринках та зменшення отримання доходів.

Ці зміни можна охарактеризувати наявністю великої кількості товарів-аналогів з країн Близького Сходу і Китаю, які вважаються лідерами у виробництві товарів з металу. Одним з напрямів розвитку ринку виробництва виробів із дроту, ланцюгів і пружин є активізація виробництва за рахунок використання високотехнологічного обладнання, що відкриває можливість підвищити додану вартість і конкурентоспроможність підприємства.

Прийняття конкретних кроків дозволить зменшити залежність від потрібної сировини для виготовлення продукції, яка у значних обсягах

експортується. За статистичними даними виробництво готових металевих виробів є незначним, що потребує уваги з боку держави. Тому наявність достатнього обсягу сировини та відповідного кваліфікованого персоналу може стати фундаментом для зростання обсягу і асортименту металевої продукції, що дозволить сформуванню додаткових робочих місць та збільшити розмір надходження до державного бюджету країни.

Одним із важливих показників, за яким можна здійснювати оцінку рівня розвитку даної галузі в тій чи іншій країні, є розмір виробництва. В таблиці 2.1 подано обсяг реалізованої продукції підприємствами за видами економічної діяльності промисловості у 2019-2023 роках

Таблиця 2.1 – Обсяг реалізованої продукції підприємствами за видами економічної діяльності промисловості у 2019-2023 роках [18]

Вид	Рік, млн. грн				
	2019	2020	2021	2022	2023
Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	423533,6	397501,7	679491	337768,5	355297,3

За 2019-2023 роки вид діяльності «металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування» суттєво зменшилось з 423533,6 млн. грн 2019 року до 355297,3 млн. грн 2023 року. Хоча якщо взяти довоєнний період, то спостерігається суттєве збільшення виробництва обсягів продукції даної категорії з 423533,6 млн. грн за 2019 рік до 679491 млн. грн за 2021 рік. З початком повномасштабної війни в країні у два рази впали обсяги виробництва продукції з 679491 млн. грн за 2021 рік до 337768,5 млн. грн за 2022 рік. А вже 2023 рік показує відносну стабілізацію даної категорії товарів «металургійному виробництві, виробництві готових металевих виробів, крім машин і устаткування», бачимо не суттєве збільшення з 337768,5 млн. грн за 2022 рік до 355297,3 млн. грн за 2023 рік.

На рисунку 2.1 подано ілюстративну динаміку обсягів реалізованої

продукції підприємствами за видами економічної діяльності промисловості у 2019-2023 роках.

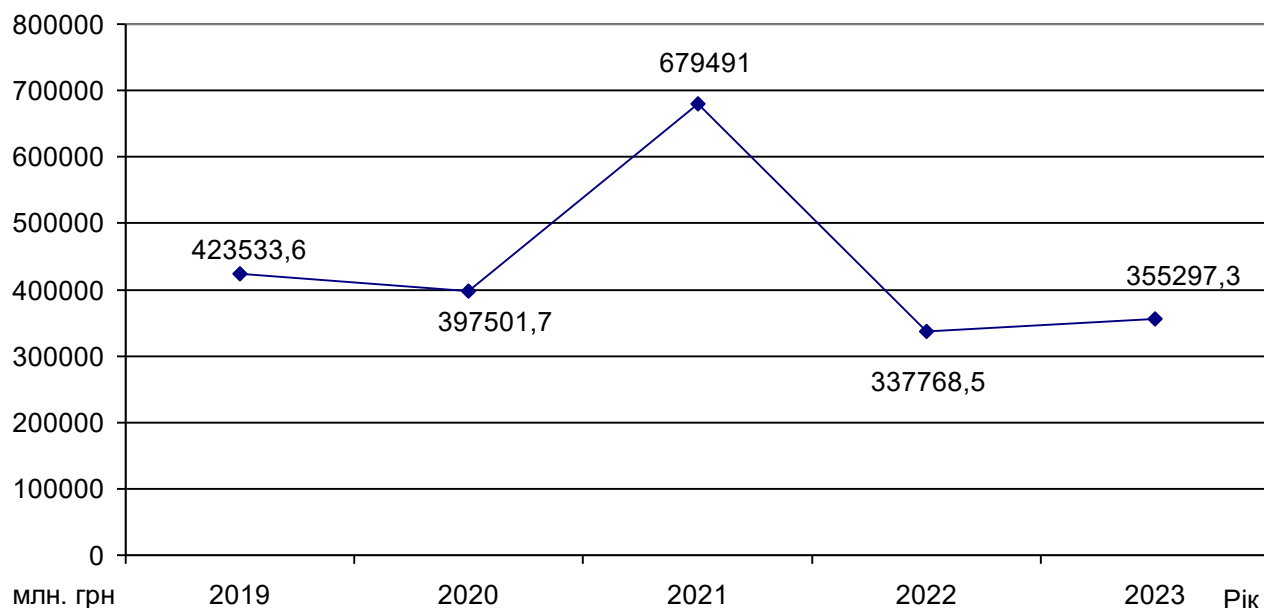

Рисунок 2.1 – Обсяг реалізації продукції за видами економічної діяльності промисловості у 2019-2023 роки [18]

В таблиці 2.2 подано динаміку індексів виробництва промислової продукції в Україні за 2019-2023 роки.

Таблиця 2.2 – Динаміка індексів виробництва промислової продукції в Україні за 2019-2023 роки, % до попереднього періоду [18]

Вид	Відсотків до попереднього року				
	2019	2020	2021	2022	2023
Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	98,6	91,3	105,8	37,6	109,0
Металургійне виробництво	97,8	91,5	106,2	33,5	100,8
Виробництво готових металевих виробів крім машин та устаткування	103,3	90,2	104,1	59,0	133,5
Виробництво інших готових металевих виробів	91,0	105,2	101,5	59,8	112,6
Механічне оброблення металевих виробів	124,4	100,0	93,9	61,7	176,0

Дані головного управління статистики України щодо індексів виробництва промислової продукції за видами діяльності та основними промисловими групами показують, що проблемним періодом виявився 2022

рік, який характеризується початком повномасштабної агресії з боку російської федерації. Усі види промислової продукції у 2022 році суттєво зменшились, а вже у 2023 році спостерігається відновлення зростання даних показників на основі збільшення попиту на ринку на дані види товарів.

На рисунку 2.2 подано ілюстративну динаміку індексів виробництва промислової продукції за видами діяльності та основних промислових груп в Україні за 2019-2023 роки.

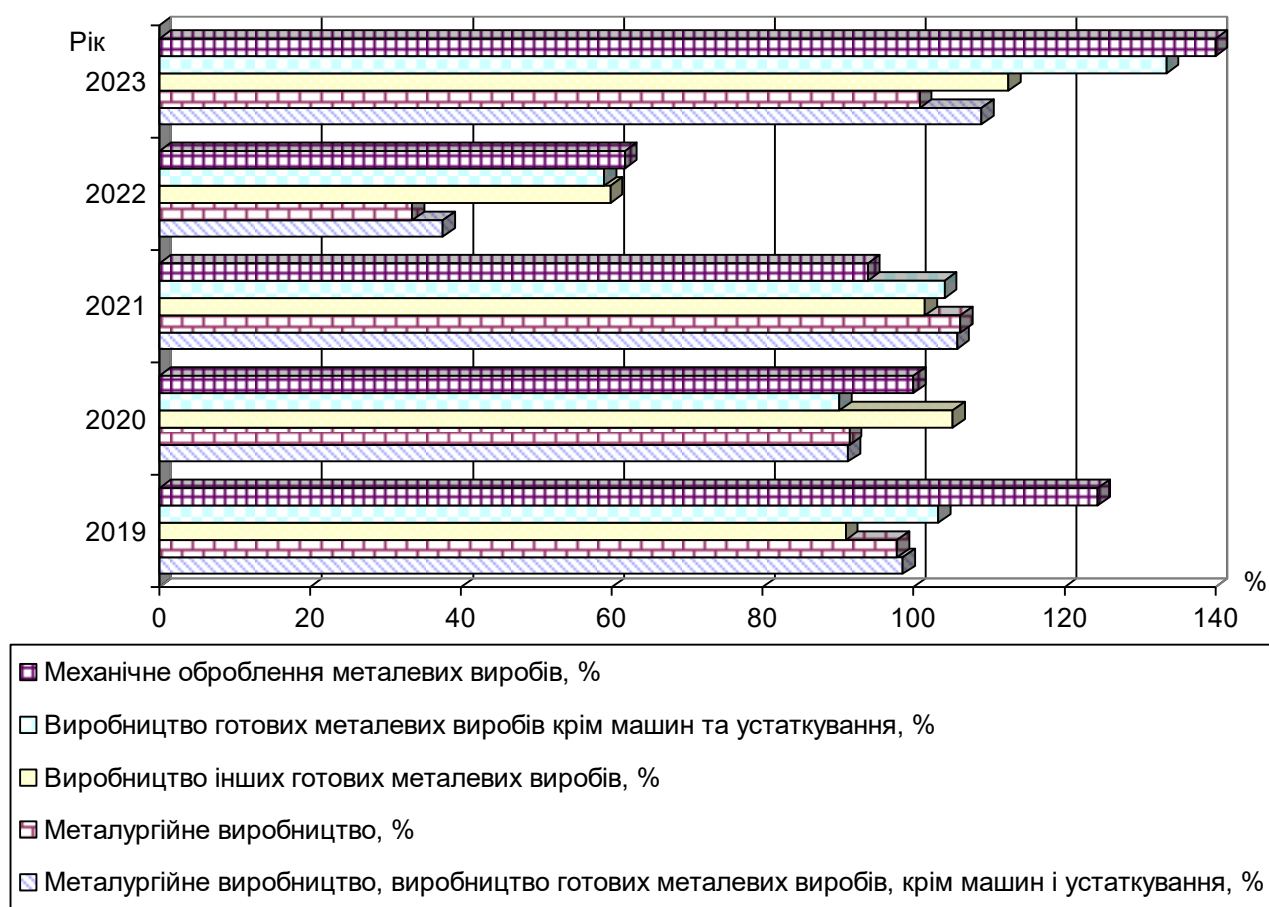

Рисунок 2.2 – Індокси виробництва промислової продукції за видами діяльності та основними промисловими групами в Україні у 2019-2023 роки [19]

Таким чином, проведене дослідження ринку з виробництва виробів із дроту, ланцюгів і пружин характеризується суттєвим спадом у 2022 році та відновленням зростання даного ринку у 2023 році. Головною проблемою такої динаміки за останні роки є російсько-українська війна на території України, що заважає розвивати даний ринок.

2.2 Характеристика підприємства та його детальний аналіз основних показників господарської діяльності

ТОВ «ТАС НЕЙЛ» засновано в 1994 році як виробник цвяхів. На даний час це сильне та динамічно розвинуте підприємство, яке пропонує великий асортимент цвяхів в Україні. Окрім традиційних будівельних цвяхів, столярних цвяхів і покрівельних цвяхів, суб'єкт господарювання виробляє спеціальні види цвяхів – в бобінах та розсипні, які застосовуються у виробництві дерев'яної тари і продукції піддонів. Для виробників EUR-палет пропонуються цвяхи, сертифіковані Європейською Палетною Асоціацією EPAL. Також споживачам пропонуються різноманітні засоби кріплення, такі як шурупи, саморізи, конфірмати, гайки, анкера, болти, шайби, стержні різьбові, свердла тощо [20].

Головний офіс та виробничі потужності знаходяться у місті Хмельницькому. Успішно функціонують відділи продажу у Києві, Львові, Івано-Франківську, Мукачеві, Вінниці, Житомирі та Кропивницькому.

Пріоритет підприємства – якість і відповідальність. Використання передових технологій і високий рівень обслуговування споживачів забезпечують задоволення їх потреб як в Україні, так і країнах Європейського Союзу, в які постійно експортується товари підприємства.

Підприємство має ряд суттєвих переваг [20]:

1. Багаторічний досвід. Вже понад двадцять років підприємство успішно трудиться на ринку промислової продукції. За цей період ми навчилися задовольняти потреби не лише українських, а й закордонних споживачів.

2. Перевірена якість. Вся продукція сертифікована та асоціюється на ринку лише зі словами «відмінне» та «високоякісне». З 2012 року постійно підтверджується якість цвяхів для збивання європалет в міжнародних організаціях EPAL та UIC. Ставши споживачем одного разу, будете задоволені своїм вибором.

3. Сучасне обладнання. При виробництві продукції використовуються

сучасні технології та постійно відбувається процес удосконалення виробничого процесу.

4. Територіальне покриття. Головний офіс та виробничі потужності розташовані у м. Хмельницькому, однак до ваших послуг успішно функціонують вісім відділів продажу у різних містах України: Хмельницькому, Києві, Вінниці, Івано-Франківську, Мукачеве, Львові, Житомирі та Кропивницькому.

5. Гнучка цінова політика. Тут можна придбати продукції по відносно доступним цінам.

6. Індивідуальний підхід до клієнта. Кожен клієнт є особливим, враховуються їх побажання та потреби.

ТОВ «ТАС НЕЙЛ» займається виробництвом таких основних видів продукції [20]:

- цвяхи, шурупи, саморізи, конфірмати;
- болти, гвинти, стержні різьбові;
- гайки шайби;
- заклепки і скоби;
- гаки, хомути, такелаж;
- рулетки, ножі, бокорізи;
- анкери, дюбелі, кріплення;
- свердла, круги, насадки, ліски;
- рукавиці, ізоляційна стрічка;
- дроти, електроди, сітка.

В Україні дане підприємство відоме як один з крупних виробників цвяхів, а також характеризується специфікою їх виробництва. На рисунку 2.3 подано ілюстративна інформація щодо організаційної структури управління ТОВ «ТАС НЕЙЛ», де міститься детальна інформація з яких саме відділів та підрозділів складається дана структура управління. На чолі організаційної структури управління ТОВ «ТАС НЕЙЛ» знаходиться Рада директорів, якій підпорядковуються комерційна служба з відповідними відділами, виробничі та

технічні служби, які входять разом до управління.

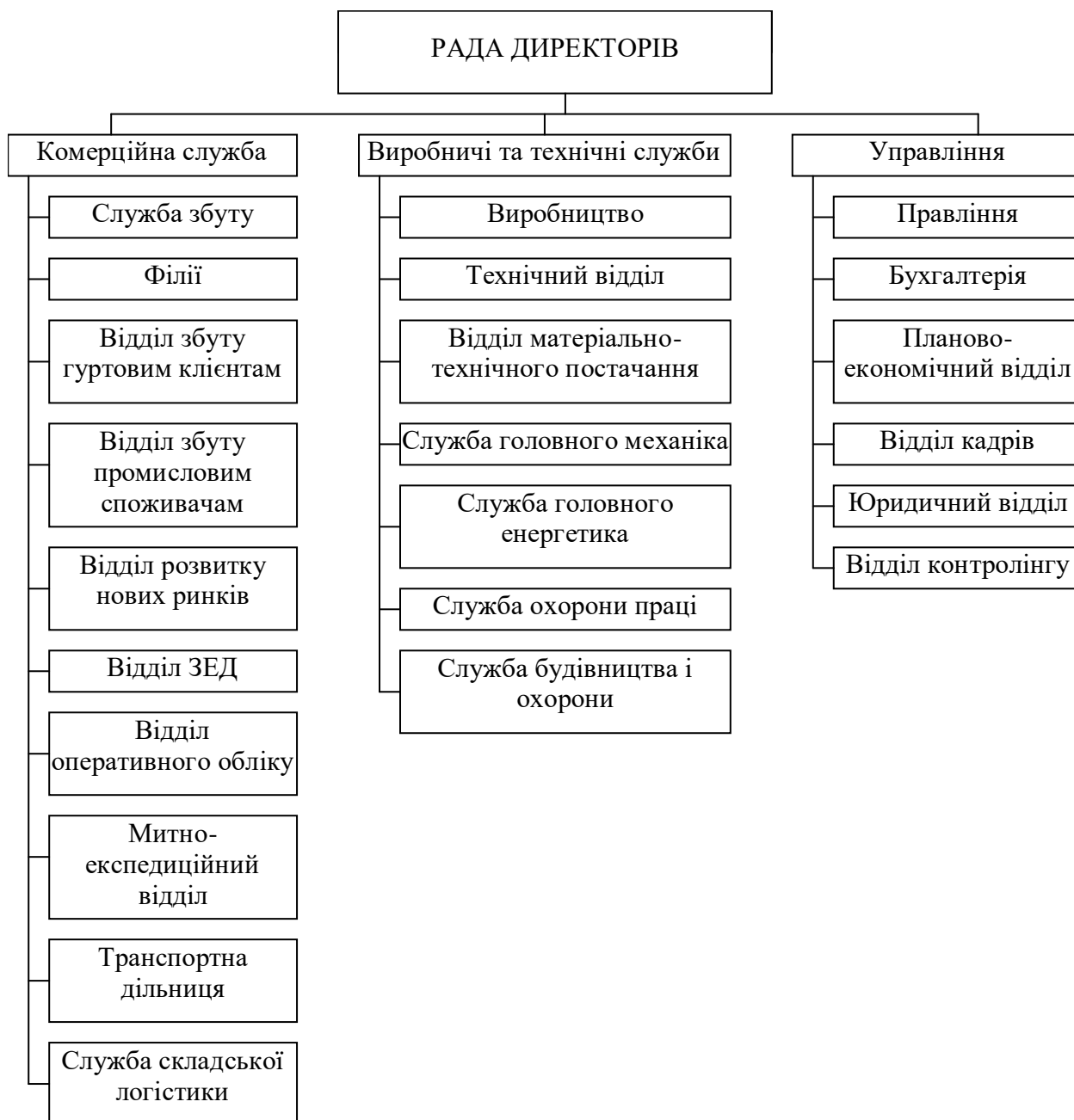

Рисунок 2.3 – Організаційна структура управління ТОВ «ТАС НЕЙЛ» [20]

Окрім того орган управління підприємства включає органи правління, бухгалтерський відділ, відділ кадрів, планово-економічний відділ, юридичний відділ і відділ контролінгу [20].

В таблиці 2.3 подано аналіз основних показників діяльності ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки.

Таблиця 2.3 – Основні техніко-економічні показники

№	Показник	Рік			Динаміка, %	
		2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022
1	Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	235778,2	331967,2	331924,5	140,79	99,98
2	Інші операційні доходи, тис. грн	1724,9	7544,8	4827,9	437,40	63,99
3	Інші доходи, тис. грн	106,3	–	2141	–	–
4	Разом доходи, тис. грн	237609,4	339512	338893,4	142,88	99,82
5	Середньооблікова чисельність працівників, осіб	224	226	238	100,89	105,31
6	Чистий дохід на одного працівника, тис. грн/особу	1052,58	1468,88	1394,64	139,55	94,94
7	Фонд оплати праці працівників, тис. грн	29030,4	34849,2	44553,6	120,04	127,85
8	Середньорічна заробітна плата одного працівника, грн	129600	154200	187200	118,98	121,40
9	Разом витрати, тис. грн	234582,9	327650,5	348189,1	139,67	106,27
10	Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн	3026,5	11861,5	-9295,7	391,92	-78,37
11	Чистий фінансовий результат, тис. грн	2667,5	9773,2	-9295,7	366,38	-95,11
12	Рентабельність/збитковість, %: - доходу	1,13	2,94	-2,80	–	–
	- витрат	1,14	2,98	-2,67	–	–

Разом доходи ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки зростають. Хоча якщо взяти розглянути динаміку покрокова, слід зазначити що зростання сталося за 2021-2022 роки, і ось за 2022-2023 роки падіння. Дана ситуація з цим показником пояснюється початком повномасштабної російсько-української війни, яка розпочалася 24 лютого 2022 року. Відносно динаміки у відносному вимірі, то можна зазначити що за 2021-2022 роки показник «разом доходи» зріс на 42,88%, і за 2022-2023 роки показник «разом доходи» впав на 0,18%.

Дохід підприємства отриманий від основного виду діяльності має подібну динаміку, і за 2021-2022 роки він зріс на 40,79%, а за 2022-2023 роки впав на 0,02%. Досить суттєво зросли інші операційні доходи підприємства, особливо це стосується періоду 2021-2022 років, зростання склало 337,40%, а вже за 2022-2023 роки динаміка зовсім інша, спостерігається падіння даного показника у розмірі 36,01%. Динаміка показнику «разом доходи» у вартісному

вимірі подана на рисунку 2.4.

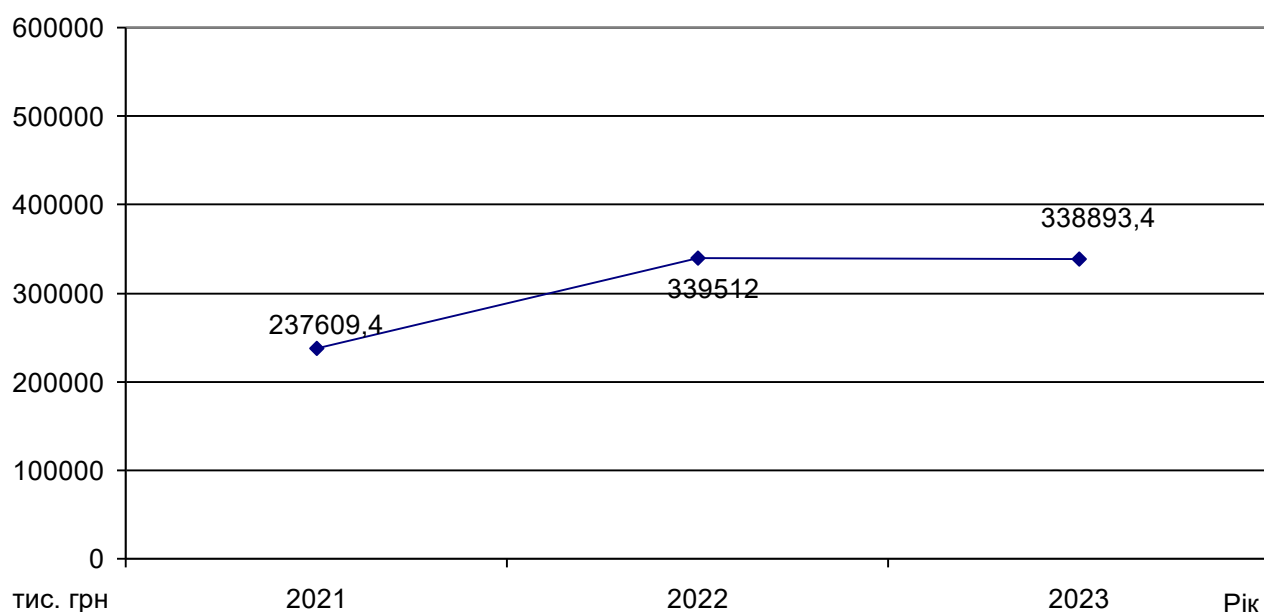

Рисунок 2.4 – Динаміка показнику «разом доходи» ТОВ «ТАС НЕЙЛ»

Разом витрати ТОВ «ТАС НЕЙЛ» має постійне зростання протягом 2021-2023 років. Так, за 2021-2022 роки показник «разом витрати» підприємства зріс на 39,67%, і за 2022-2023 роки зріс на 6,27%. У вартісному вимірі дана динаміка подана на рисунку 2.5.

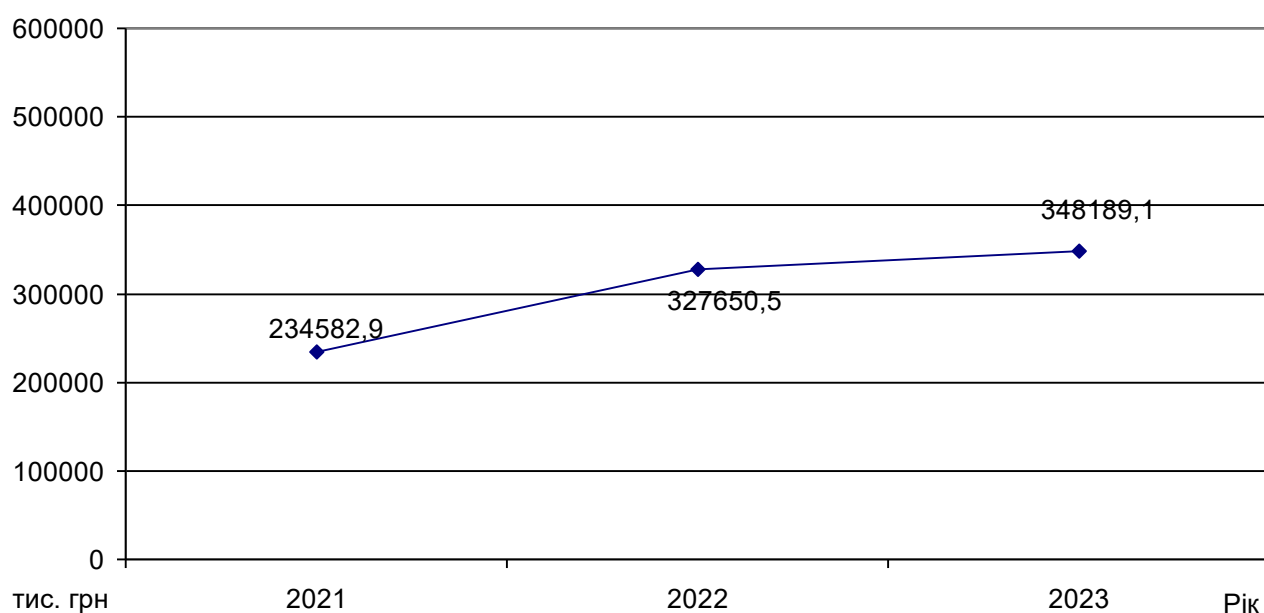

Рисунок 2.5 – Динаміка показнику «разом витрати» ТОВ «ТАС НЕЙЛ»

Фінансовий результат до оподаткування ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки суттєво зріс з 3026,5 тис. грн до 11861,5 тис. грн, і за 2022-2023 роки відбулося значне падіння даного показника з 11861,5 тис. грн до (-9295,7) тис. грн. В даному випадку досліджуване підприємство перейшло з зони прибутковості до зони збитковості. На такий стан підприємство досить сильно вплинула російсько-українська війна, яка розпочала 24 лютого 2024 року. Подібна динаміка спостерігається з показником «чистий фінансовий результат», який за 2021-2022 роки суттєво зріс з 2667,5 тис. грн до 9773,2 тис. грн, і за 2022-2023 роки відбулося значне падіння цього показника з 9773,2 тис. грн до (-9295,7) тис. грн. Динаміка показника «чистий фінансовий результат» ТОВ «ТАС НЕЙЛ» подана на рисунку 2.6.

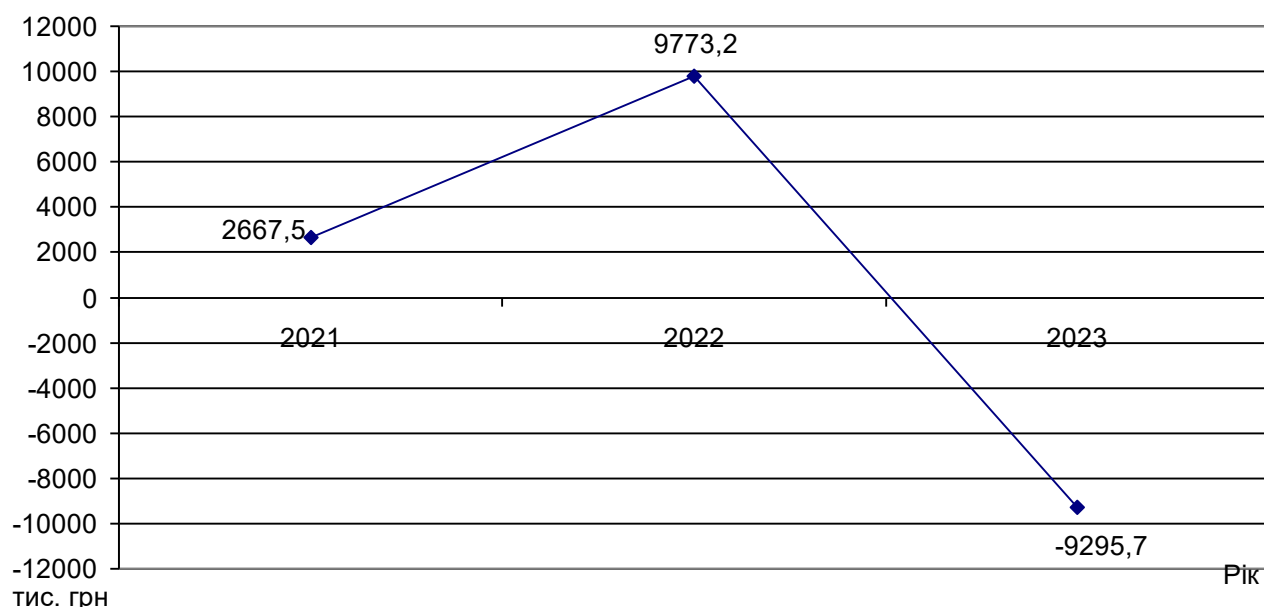

Рисунок 2.6 – Динаміка показника «чистий фінансовий результат» ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки

Отримана інформація від проведеного дослідження щодо основної діяльності підприємства дає можливість визначити його проблемні місця, зробити на цьому акцент і запропонувати відповідні рекомендації щодо нівелювання впливу кола існуючих проблем на господарську діяльність. В таблиці 2.4 подано дані щодо обсягів реалізації товарів ТОВ «ТАС НЕЙЛ».

Таблиця 2.4 – Обсяг реалізації товарів

Рік	Обсяг реалізації товарів, тис. грн	Динаміка, %
2021	235778,2	–
2022	331967,2	140,79
2023	331924,5	99,98

Отже, обсяг реалізації відображає дійсний результат підприємства щодо його господарської діяльності за 2021-2023 роки. У 2021 році він становив 23578,2 тис. грн, у 2022 році зріс до 331924,5 тис. грн, і у 2023 році незначно знизився до 331924,5 тис. грн. Наступним кроком проведення дослідження загального економічного розвитку ТОВ «ТАС НЕЙЛ» буде здійснено аналіз ефективного використання його ресурсів.

2.3 Аналіз ефективності використання ресурсів підприємства

Основні засоби – це один із видів ресурсів без яких важко уявити ефективний розвиток підприємства. Будь-який суб'єкт господарювання у своїй господарській діяльності використовує ти чи інші види основних засобів. За рахунок основних засобів, які не одноразово використовуються підприємством, виробляється значна частина товарів, які потім споживаються населенням тих чи інших країн світу. Усім відомо, що використання основних засобів у господарській діяльності підприємства, вони переносять власну вартість на вартість виготовленої продукції за допомогою амортизації.

У своїй підприємницькій діяльності ТОВ «ТАС НЕЙЛ» також використовує значну кількість основних засобів, які допомагають йому виготовляти відповідні товари у відповідній кількості для того щоб забезпечити попит на ринку у продукції, яку вони виготовляють. В даному процесі досить важливим моментом є дослідження ефективності використання даними підприємством основних засобів. У таблиці 2.5 подано дані щодо ефективного використання основних засобів ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки.

Таблиця 2.5 – Аналіз ефективності використання основних засобів

Показник	Рік			Динаміка, %	
	2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022
Разом доходи, тис. грн	237609,4	339512	338893,4	142,88	99,82
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	10579,45	8646,45	58026,65	81,73	671,10
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	224	226	238	100,89	105,31
Фондовіддача, грн	22,46	39,27	5,84	174,84	14,87
Фондомісткість, грн	0,044	0,025	0,171	56,82	684,00
Фондоозброєність, тис. грн/особу	47,23	38,26	243,81	81,01	637,24

В дані таблиці нас цікавлять показники фондовіддача, фондомісткість та фондоозброєність. Це саме ті показники, які характеризують ефективність використання основних засобів суб'єктом господарювання. Фондовіддача у 2021 році становила 22,46 грн, у 2022 році зросла до 39,27 грн, і у 2023 році суттєво зменшилась до рівня 5,84 грн. Фондомісткість у 2021 році становила 0,044 грн, у 2022 році впала до 0,025 грн, і у 2023 році суттєво зросла до рівня 0,171 грн. Фондоозброєність у 2021 році становила 47,23 тис. грн/особу, у 2022 році впала до 38,26 тис. грн/особу, і у 2023 році значна зросла до рівня 243,81 тис. грн/особу. В принципі, те що показник фондоозброєність суттєво зріс вважається великим досягненням в ефективності роботи підприємства, яке пов'язано з використанням основних засобів на одного працівника.

На рисунку 2.7 подано динаміку показника фондоозброєність ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки.

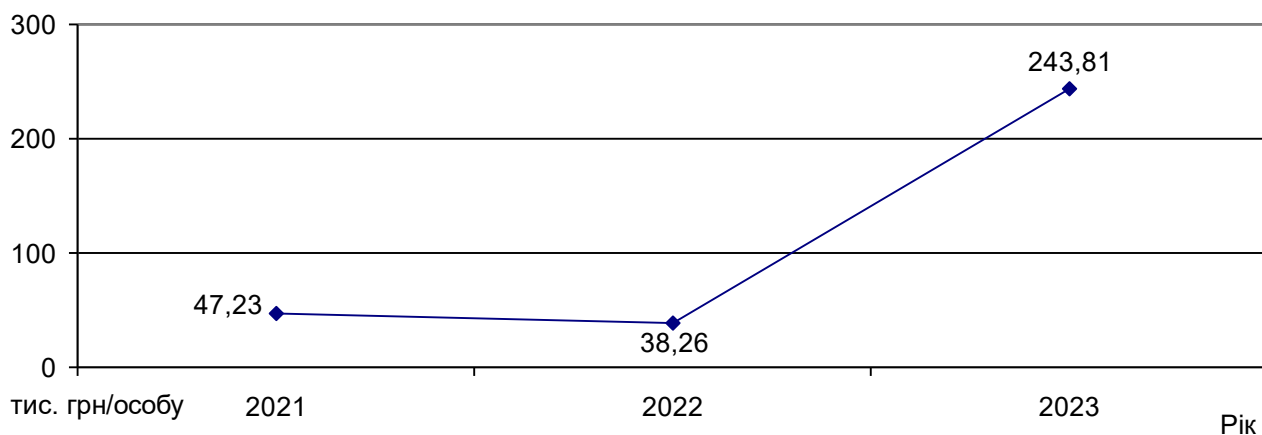

Рисунок 2.7 – Динаміка показника «фондоозброєність» ТОВ «ТАС НЕЙЛ»

Також важко уявити господарську діяльність будь-якого суб'єкта господарювання без наявності персоналу відповідної кваліфікації. Працівники на підприємстві відіграють дуже велику роль у його існуванні та поступовому ефективному розвитку. Це ті ресурси підприємства, які постійно приймають участь в його житті на основі, насамперед, прийняття управлінських рішень, керуванні ним, в організації бізнес-процесів, побудові функціонування відповідних його підрозділів тощо. Тому обов'язковим є здійснення аналізу складу та структури персоналу підприємства. В таблиці 2.6 наведено аналіз складу і структури персоналу суб'єкта господарювання за 2021-2023 роки.

Таблиця 2.6 – Склад і структура персоналу

Показник	Кількість, осіб			Структура,%		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Середньооблікова чисельність персоналу	224	226	238	100	100	100
Робітники	195	196	204	87,05	86,73	85,71
Інші категорії персоналу	29	30	34	12,95	13,27	14,29

Важливим питанням для досягнення таких результатів підприємством є дослідження чисельності працюючих. У 2021 році середньооблікова чисельність персоналу на ТОВ «ТАС НЕЙЛ» складала 224 особи, у 2022 році їх кількість зросла на дві особи і стала складати 226 осіб, у 2023 році їх кількість зросла на 12 осіб і стала складати 238 осіб.

В структурі персоналу підприємства найбільша частка, переважно як завжди, належить робітникам: у 2021 році – 87,05%, у 2022 році – 86,73%, у 2023 році – 85,71%. Тобто це ті трудові ресурси, які безпосередньо приймають участь у підприємницькій діяльності суб'єкт господарювання. Відбулося падіння за досліджуваний період.

Інші категорії персоналу (керівники, фахівці, службовці, технічний персонал) займають значну меншу частку у загальній структурі персоналу підприємства. У 2021 році їх частка становила 12,95%, у 2022 році їх частка становила 13,27%, і у 2023 році їх частка становила 14,29%. Відбулося

зростання за досліджуваний період. На рисунку 2.8 наведено склад персоналу суб'єкта господарювання за 2021-2023 роки.

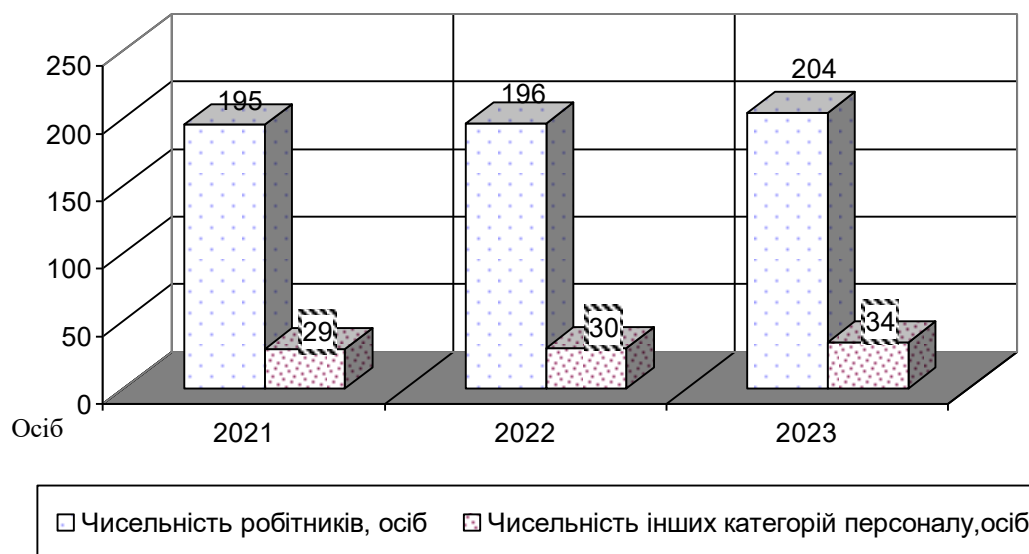

Рисунок 2.8 – Динаміка складу персоналу ТОВ «ТАС НЕЙЛ»

Для того щоб точно взнати ефективність використання персоналу підприємством необхідно провести аналіз руху персоналу на ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за відповідний період. Даний аналіз виявить причини щодо змін, які відбуваються з чисельністю підприємства. Адже такі зміни в чисельності підприємства можуть впливати на його економічний найбільш ефективний розвиток. В таблиці 2.7 наведено динаміку руху кадрів за 2021-2023 роки.

Таблиця 2.7 – Динаміка руху персоналу

Показник	Рік			Динаміка, (2023/2021)	Динаміка, (2023-2021)
	2021	2022	2023		
Середньооблікова чисельність персоналу, осіб	224	226	238	106,25	14
Кількість прийнятих на роботу, осіб	4	5	15	375,00	11
Кількість звільнених з роботи, осіб	2	2	3	150,00	1
Кількість звільнених за власним бажанням та за порушення трудової дисципліни, осіб	2	2	3	150,00	1
Коефіцієнт обороту по прийому	0,017	0,022	0,063	370,59	0,046
Коефіцієнт обороту по вибуттю	0,008	0,009	0,013	162,50	0,005
Коефіцієнт плинності кадрів	0,008	0,009	0,013	162,50	0,005

Зміни, які відбулися в русі персоналі підприємства свідчать про плинність кадрів, які пов'язані з різними причинами. Число персоналу прийнятих на роботу у 2021 році 4 чол, у 2022 році 5 чол, у 2023 році 15 чол. Число персоналу звільнених з роботи у 2021 році 2 чол, у 2022 році 2 чол, у 2023 році 3 чол. Значна частина звільнень відбулася за рахунок порушення трудової дисципліни чи за бажанням самого персоналу.

Коефіцієнт прийому персоналу у 2021 році 0,017, у 2022 році 0,022, у 2023 році 0,063. Коефіцієнт вибуття персоналу у 2021 році 0,008, у 2022 році 0,009, у 2023 році 0,013. Коефіцієнт плинності персоналу у 2021 році 0,008, у 2022 році 0,009, у 2023 році 0,013.

Аналіз ефективності використання персоналу доповнює проведення оцінки ефективності використання людських ресурсів. В таблиці 2.8 наведено ефективність праці досліджуваного суб'єкт господарювання за 2021-2023 роки.

Таблиця 2.8 – Динаміка ефективності праці

Показник	Рік			Динаміка, (+,-)	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022
Разом доходи, тис. грн	237609,4	339512	338893,4	101902,6	-618,6
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	224	226	238	2	12
Кількість робочих днів, дні	225	227	226	2	-1
Середня тривалість робочого дня, годин	8	8	8	–	–
Загальна кількість відпрацьованого часу: - людино-днів	50400	51302	53788	902	2486
- людино-годин	403200	410416	430304	7216	19888
Чистий дохід на одного працівника, тис. грн/особу	1052,58	1468,88	1394,64	416,3	-74,24
Середньоденний виробіток працівника, тис. грн/особу	4,71	6,62	6,30	1,91	-0,32
Середньогодинний виробіток працівника, грн/особу	589,31	827,24	787,57	237,93	-39,67

Розрахункові результати по даній таблиці показують, що в цілому якщо розглядати 2021-2023 роки, то показники ефективності праці зросли, що свідчить про ефективне використання людських ресурсів на підприємстві. Чистий дохід на 1 особу у 2021 році мав значення 1052,58 тис. грн/особу, у 2022

році мав значення 1468,88 тис. грн/особу, у 2023 році отримав значення 1394,64 тис. грн/особу. Тобто якщо розглядати в цій динамці, то він зріс, а якщо взяти період 2022-2023 роки, то даний показник показує падіння.

Середньоденний дохід на 1 особу демонструє зростання і мав у 2021 році значення 4,71 тис. грн/особу, в 2022 році мав значення 6,62 тис. грн/особу, і в 2023 році мав значення 6,3 тис. грн/особу. Тобто якщо розглядати в динамці 2021-2023 років, то він зріс, а якщо взяти період 2022-2023 роки, то даний показник показує падіння.

Середньогодинний дохід на 1 особу демонструє зростання і має значення у 2021 році 589,31 грн/особу, в 2022 році має значення 827,24 грн/особу, і в 2023 році має значення 787,57 грн/особу. Тобто якщо розглядати в динамці 2021-2023 років, то він зріс, а якщо взяти період 2022-2023 роки, то даний показник показує падіння.

Коли людина влаштовується на роботу, одним із важливих питань в нього є питання яке пов'язано з умовами праці та заробітною платою, адже кожна людина відповідно до чинного законодавства за виконану роботу повинна отримувати достойну заробітну плату. У таблиці 2.9 подано аналіз фонду оплати праці досліджуваного суб'єкта господарювання за 2021-2023 роки.

Таблиця 2.9 – Аналіз фонду оплати праці

Показник	Одиниці виміру	Рік			Динаміка, %	
		2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022
Загальний фонд оплати праці працівників	тис. грн	29030,4	34849,2	44553,6	120,04	127,85
Середньооблікова чисельність працівників:	осіб	224	226	238	100,89	105,31
Середньорічна заробітна плата одного працівника	грн	129600	154200	187200	118,98	121,40

Збільшення кількості персоналу на ТОВ «ТАС НЕЙЛ» та зміни у законодавчій базі щодо мінімальної заробітної плати в країні відобразилося на фонді заробітної плати підприємства. У 2021 році фонд оплати праці персоналу

29030,4 тис. грн, у 2022 році фонд оплати праці персоналу становив 34849,2 тис. грн, і у 2023 році фонд оплати праці персоналу становив 44553,6 тис. грн.

Відповідно відбулися зміни і у середньорічній оплаті праці працівника підприємства. У 2021 році він становив 129600 грн, у 2022 році зріс до рівня 154200 грн, і у 2023 році зріс до рівня 187200 грн.

2.4 Аналіз фінансових результатів підприємства

Майно ТОВ «ТАС НЕЙЛ» складається з основних засобів, оборотних засобів, матеріальних цінностей, загальна сума яких чітко прописана у формі 1 «Баланс». Від технічного стану основних засобів залежить ефективність здійснення підприємницької діяльності самим підприємством, а саме його кінцеві результати, які потім впливають на успішне його функціонування. Значна частина в балансі даного підприємства належить оборотним активам, значна менша сума належить необоротним активам підприємства.

Дана ситуація свідчить про те, що в оборотних активах підприємства зосереджена значна сума запасів підприємства та дебіторської заборгованості. Що стосується запасів підприємства, то тут все зрозуміло, адже підприємство займається виробничою діяльністю, а що стосується дебіторської заборгованості, то вона свідчить про борги перед досліджуваним підприємством серед інших суб'єктів господарювання з ким воно співпрацює, тобто характеризує не своєчасний розрахунок споживачами/посередниками даних товарів або порушення договорів чи контрактів на основі завчасних домовленостей.

Для того щоб з'ясувати усі деталі, які пов'язані з ефективним розвитком досліджуваного підприємства слід провести детальний аналіз його активу та пасиву балансу. В таблиці 2.10 наведена структура активу балансу ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2023 рік.

Таблиця 2.10 – Структура активу балансу за 2023 рік

Актив	Балансова вартість, тис. грн			Структура, %		
	На початок року	На кінець року	Відхилення (+;-)	На початок року	На кінець року	Відхилення (+;-)
I. Необоротні активи	8718	108527,2	99809,2	5,91	51,55	45,64
1.1 Нематеріальні активи	0,3	–	-0,3	0,01	–	-0,01
1.2 Основні засоби	7666,2	108387,1	100720,9	5,20	51,49	46,29
1.3 Незавершені капітальні інвестиції	1051,5	140,1	-911,4	0,70	0,06	-0,64
II. Оборотні активи	138780,7	101975	-36805,7	94,09	48,44	-45,65
2.1 Запаси	89172,4	77104,6	-12067,8	60,45	36,63	-23,82
2.2 Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	9781	16818,2	7037,2	6,63	7,99	1,36
2.3 Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	2654,4	995,2	-1659,2	1,80	0,47	-1,33
2.4 Інша поточна заборгованість	34145,6	5384,4	-28761,2	23,15	2,56	-20,59
2.5 Грошові кошти та їх еквіваленти	2872,4	1456,5	-1415,9	1,96	0,69	-1,27
2.6 Витрати майбутніх періодів	77,1	86,9	9,8	0,05	0,04	-0,01
2.7 Інші оборотні активи	77,8	129,2	51,4	0,05	0,06	0,01
Баланс	147498,7	210502,2	63003,5	100	100	–

В загальній структурі активу балансу ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2023 рік значну частину займають оборотні активи, які на початок 2023 року склали 138780,7 тис. грн, на кінець 2023 року впали до рівня 101975 тис. грн. Необоротні активи на початок 2023 року склали 8718 тис. грн, на кінець 2023 року значно зросли до рівня 108527,2 тис. грн. В необоротних активах значну частину займають основні засоби, вартість яких на початок 2023 року складала 7666,2 тис. грн, на кінець 2023 року їх вартість значно зросла за рахунок придбання сучасних обладнань і стала складати 108387,1 тис. грн.

В оборотних активах підприємства значна частина належить запасам, вартість яких на початок 2023 року складала 89172,4 тис. грн, на кінець 2023

року їх вартість впала до рівня 77104,6 тис. грн.

Негативним моментом у діяльності підприємства є зростання вартості дебіторської заборгованості за товари перед підприємством. На початок 2023 року їх вартість складала 9781 тис. грн, на кінець 2023 року їх вартість вже складала 16818,2 тис. грн.

Загальна вартість активу балансу суб'єкта господарювання на початок 2023 року становить 147498,7 тис. грн, на кінець 2023 року їх вартість значна зросла до рівня 210502,2 тис. грн.

Далі проведемо аналіз пасиву балансу ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2023 рік. У таблиці 2.11 наведена структура пасиву балансу ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2023 рік.

Таблиця 2.11 – Структура пасиву балансу за 2023 рік

Пасив	Балансова вартість, тис. грн			Структура, %		
	На початок року	На кінець року	Відхилення (+;-)	На початок року	На кінець року	Відхилення (+;-)
I. Власний капітал	51544	42794,3	-8749,7	34,94	20,33	-14,61
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	677,4	2697,9	2020,5	0,46	1,28	0,82
III. Поточні зобов'язання	95277,3	165010	69732,7	64,60	78,39	13,79
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	–	–	–	–	–	–
Баланс	147498,7	210502,2	63003,5	100	100	–

В загальній структурі пасиву балансу ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2023 рік значну частину займають поточні зобов'язання, які на початок 2023 року склали 95277,3 тис. грн, на кінець 2023 року зросли до рівня 165010 тис. грн. Власний капітал на початок 2023 року складав 51544 тис. грн, на кінець 2023 року впав до рівня 42794,3 тис. грн. Вартість довгострокових зобов'язань, цільового фінансування та забезпечення на початок 2023 року становила 677,4

тис. грн, на кінець 2023 року їх вартість значно зросла до рівня 2697,9 тис. грн.

Також для детальної оцінки оборотних активів підприємства за 2021-2023 роки необхідно провести їх аналіз, для того щоб зрозуміти речовий склад активів, який використовується для обслуговування операційної господарської діяльності. Склад та структуру оборотних фондів ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки подано у таблиці 2.12.

Таблиця 2.12 – Склад та структура оборотних активів

Оборотні активи	Наявність на кінець року, тис. грн			Структура, %		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
1. Запаси	55133,7	89172,4	77104,6	77,59	64,25	75,61
2. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	9490,8	9781	16818,2	13,36	7,05	16,49
3. Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1429,6	2654,4	995,2	2,01	1,91	0,97
4. Інша поточна заборгованість	1822,7	34145,6	5384,4	2,56	24,60	5,28
5. Грошові кошти та їх еквіваленти	3052,2	2872,4	1456,5	4,29	2,07	1,43
6. Витрати майбутніх періодів	40,7	77,1	86,9	0,06	0,06	0,08
7. Інші оборотні активи	83,3	77,8	129,2	0,13	0,06	0,14
Всього оборотні активи	71053	138780,7	101975	100	100	100

Запаси ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 мають різну динаміку змін. На кінець 2021 року склали 55133,7 тис. грн, на кінець 2022 року зросли до рівня 89172,4 тис. грн, на кінець 2023 року впали до 77104,6 тис. грн.

Дебіторська заборгованість за товари ТОВ «ТАС НЕЙЛ» у 2021 році складала 9490,8 тис. грн, у 2022 році зросла до 9781 тис. грн, у 2023 році суттєво зросла до 16818,2 тис. грн.

Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом ТОВ «ТАС НЕЙЛ» у 2021 році складала 1429,6 тис. грн, у 2022 році зросла до 2654,4 тис. грн, у 2023 році впала до 995,2 тис. грн.

Інша поточна заборгованість ТОВ «ТАС НЕЙЛ» у 2021 році складала 1822,7 тис. грн, у 2022 році суттєво зросла до 34145,6 тис. грн, у 2023 році суттєво впала до 5384,4 тис. грн.

Грошові кошти та їх еквіваленти ТОВ «ТАС НЕЙЛ» у 2021 році склали 3052,2 тис. грн, у 2022 році зменшились до 2872,4 тис. грн, у 2023 році ще зменшились до 1456,5 тис. грн.

Витрати майбутніх періодів ТОВ «ТАС НЕЙЛ» у 2021 році склали 40,7 тис. грн, у 2022 році зросли до 77,1 тис. грн, у 2023 році зросли до 86,9 тис. грн.

Інші оборотні активи ТОВ «ТАС НЕЙЛ» у 2021 році склали 83,3 тис. грн, у 2022 році їх сума впала до 77,8 тис. грн, у 2023 році їх вартість зросла до 129,2 тис. грн.

Загальна вартість оборотних активів ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки суттєво зросла з 71053 тис. грн до 138780,7 тис. грн.

Головною метою здійснення підприємницької діяльності господарювання є отримання прибутку. Він відкриває можливість суб'єкту господарювання розвиватися за рахунок наявності фінансових ресурсів, які використовує на відповідні потреби. Тому слід дослідити детально розглянути показники прибутковості суб'єкта господарювання, від яких залежить майбутній успішний розвиток. Дане дослідження також дасть можливість виявити проблеми і розробити відповідні рекомендації щодо ефективного розвитку.

В таблиці 2.13 наведено аналіз формування прибутку ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки.

Таблиця 2.13 – Аналіз формування прибутку

Показник	Рік, тис. грн			Динаміка, %	
	2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022
Чистий дохід від реалізації	235778,2	331967,2	331924,5	140,79	99,98
Інші операційні доходи	1724,9	7544,8	4827,9	437,40	63,99
Інші доходи	106,3	–	2141	–	–
Разом доходи	237609,4	339512	338893,4	142,88	99,82
Собівартість реалізації	201610,9	247119,8	270686,3	122,57	109,54
Інші операційні витрати	32255	65865,9	60882,4	204,20	92,43
Інші витрати	717	14664,8	16620,4	2045,30	13,33
Разом витрати	234582,9	327650,5	348189,1	139,67	106,27
Фінансовий результат до оподаткування	3026,5	11861,5	-9295,7	391,92	-78,37
Податок на прибуток	359	2088,3	–	581,70	–
Чистий фінансовий результат/збиток	2667,5	9773,2	-9295,7	366,38	-95,11

Чистий дохід за досліджувані роки збільшився з 235778,2 тис. грн до 331924,5 тис. грн. Інші операційні доходи збільшилися з 1724,9 тис. грн до 4827,9 тис. грн. Інші доходи збільшилися з 106,3 тис. грн до 2141 тис. грн. Разом доходи збільшилися з 237609,4 тис. грн до 338893,4 тис. грн.

Зі збільшенням чистого доходу збільшилась і собівартість реалізації з 201610,9 тис. грн до 270686,3 тис. грн. Інші операційні витрати також збільшилися з 32255 тис. грн до 60882,4 тис. грн. Інші витрати суттєво збільшилися з 717 тис. грн до 16620,4 тис. грн. Разом витрати збільшилися з 234582,9 тис. грн до 348189,1 тис. грн.

Чистий фінансовий результат за період 2021-2022 роки мав суттєве збільшення з 2667,5 тис. грн до 9773,2 тис. грн, а у 2023 році відбувся перехід підприємства з зони прибутковості до зони збитковості з 9773,2 тис. грн прибутку до -9295,7 тис. грн отримання збитку. Динаміка чистого фінансового результату ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки наведена на рисунку 2.9.

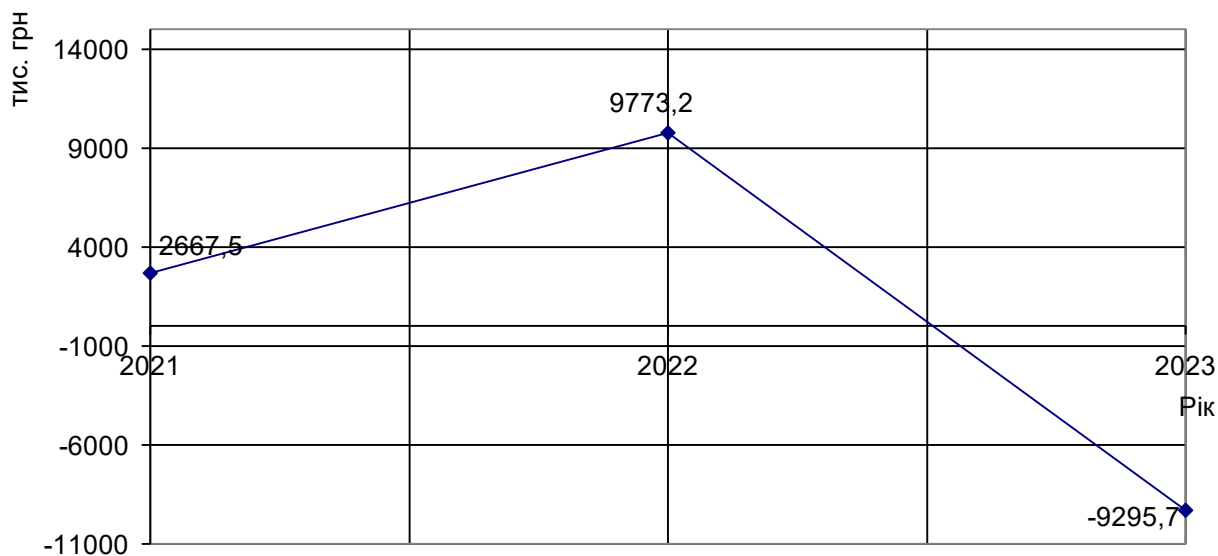

Рисунок 2.9 – Динаміка чистого фінансового результату ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки

Найбільш корисним показником для оцінки ефективності підприємницької діяльності вважається показник рентабельність. Даний показник характеризує співвідношення розміру прибутку і розміру видатків підприємства, що виражається у відсотковому виразі, тому що визначає рівень

ефективності економічної діяльності підприємства. Також за ним визначається економічна ефективність отриманого кінцевого результату суб'єкта господарювання від його діяльності. В таблиці 2.14 подано аналіз рентабельності ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки.

Таблиця 2.14 – Аналіз рентабельності підприємства

Показник	Рік			Динаміка, %	
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022
Разом доходи, тис. грн	237609,4	339512	338893,4	142,88	99,82
Разом витрати, тис. грн	234582,9	327650,5	348189,1	139,67	106,27
Власний капітал, тис. грн	41764,9	51544	42794,3	123,41	83,02
Чистий фінансовий результат/збиток, тис. грн	2667,5	9773,2	-9295,7	366,38	-95,11
Рентабельність/збитковість доходу, %	1,13	2,94	-2,80	–	–
Рентабельність/збитковість витрат, %	1,14	2,98	-2,67	–	–
Рентабельність власного капіталу, %	6,39	18,96	-21,72	–	–

Рентабельність доходу ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки має різну динаміку. У 2021 році цей показник становив 1,13 %, у 2022 році збільшився до 2,94 %, у 2023 році спостерігається перехід підприємства в зону збитковості і його збитковість склала (-2,8) %.

Рентабельність витрат ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки має різну динаміку. У 2021 році цей показник становив 1,14%, у 2022 році збільшився до 2,98%, у 2023 році спостерігається перехід підприємства в зону збитковості і його збитковість склала (-2,67) %.

Рентабельність власного капіталу ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки має різну динаміку. У 2021 році цей показник становив 6,39 %, у 2022 році збільшився до 18,96 %, у 2023 році спостерігається перехід підприємства в зону збитковості і його збитковість склала (-21,72) %.

Грамотний підхід до проведення оцінки ефективного розвитку підприємства також потребує аналізу його видатків. Тим паче дане підприємство в останньому періоду різко скотилося з зони прибутковості в зону

збитковості. Це говорить про те, що підприємницька діяльність суб'єкта господарювання стала не ефективною, і все те що він здійснює приносить йому збиток. Здійснено аналіз витрат на одну гривню реалізації товарів ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки (табл. 2.15).

Таблиця 2.15 – Аналіз витрат на 1 гривню реалізації товарів

Показник	Рік			Динаміка, (+, -)		
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2023-2021
Разом доходи, тис. грн	237609,4	339512	338893,4	101902,6	-618,6	101284
Разом витрати, тис. грн	234582,9	327650,5	348189,1	93067,6	20538,6	113606,2
Витрати на 1 гривню доходів, грн	0,987	0,965	1,027	-0,022	0,062	0,04
Прибутковість/ збитковість, грн	0,013	0,035	-0,027	0,022	-0,062	-0,04

Витрати на одну гривню товарів ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки збільшились з 0,987 грн до 1,027 грн. Хоча 2022 рік відкриває малі надії на зменшення даного показника з 0,987 грн до 0,965 грн. У 2023 році доля зіграла свій жарт, що призвело до збільшення даного показника до рівня 1,027 грн і перехід підприємства в зону збитковості. Це означає, що виготовлення товарів стало збитковим. Щодо показнику «прибутковості», то він має протилежне значення до показнику «витрат на одну гривню товарів». Він збільшився з 0,013 грн до 0,035 грн за 2021-2023 роки. Останній період показує збитковість підприємства на рівні (-0,027) грн.

На завершення аналізу фінансових результатів діяльності ТОВ «ТАС НЕЙЛ» зробимо аналіз показників ліквідності та платоспроможності і фінансової стійкості. Ліквідність визначає його здатність оперативно перетворити активи на фінансові ресурси. Здійснюючи оцінку ліквідності, також досліджують оборотні активи, які використовуються для погашення поточних зобов'язань, тобто мова йде про кредиторську заборгованість.

Нестача ліквідності характеризує неспроможність фірми погашати поточні борги, та виконувати свої зобов'язання. Це призводить до інтенсивного продажу довгострокових вкладень і активів, або до неплатоспроможності

суб'єкта господарювання, тобто його банкрутства.

В таблиці 2.16 подано аналіз показників ліквідності та платоспроможності ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки.

Таблиця 2.16 – Показники ліквідності та платоспроможності [24]

Показник	Рік			Динаміка, %	
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022
Коефіцієнт поточної ліквідності	2,35	1,58	0,62	67,23	39,24
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,10	0,03	0,01	30,00	33,33
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,53	0,57	0,15	107,55	26,32

Коефіцієнт поточної ліквідності поступово зменшувався. У 2021 році склав 2,35, у 2022 році впав до 1,58, у 2023 році впав до 0,62.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності зменшувався. У 2021 році склав 0,1, у 2022 році впав до 0,03, у 2023 році впав до 0,01.

Коефіцієнт швидкої ліквідності за 2021-2023 роки має зміни. У 2021 році склав 0,53, у 2022 році зріс до 0,57, у 2023 році впав до 0,15.

В таблиці 2.17 подано аналіз показників фінансової стійкості ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки.

Таблиця 2.17 – Показники фінансової стійкості [24]

Показник	Рік			Динаміка, %	
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022
Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)	0,52	0,35	0,20	67,31	57,14
Коефіцієнт заборгованості	0,37	0,59	0,78	159,46	132,20
Коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом	4,30	5,91	0,39	137,44	6,59

Коефіцієнт автономії зменшився з 0,52 у 2021 році до 0,2 у 2023 році. Коефіцієнт заборгованості поступово зростав з 0,37 у 2021 році до 0,78 у 2023 році. Коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом суттєво впав з 4,30 у 2021 році до 0,39 у 2023 році.

РОЗДІЛ 3 РОЗРОБКА ТА ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ТОВ «ТАС НЕЙЛ»

3.1 Формування ефективного механізму управління стійким розвитком підприємства

Основним завданням ТОВ «ТАС НЕЙЛ» в сучасних реаліях є вирішення проблеми стійкого його розвитку, здатності протистояти підприємницьким ризикам. Все це призводить до формування ефективного механізму управління стійким розвитком з врахуванням принципів управління, які вважаються фундаментом його стійкого розвитку.

Ключовою вимогою стійкого розвитку підприємства вважається його ефективна підприємницька діяльність, яка спрямована на функціонування, виживання, економічного розвитку за рахунок досягнення цілей на основі виконання поставлених завдань. Тому, одним з головних факторів стійкого розвитку ТОВ «ТАС НЕЙЛ» повинен бути ефективний механізм, що дасть можливість відслідковувати виконання завдань в майбутньому. Застосування ефективного механізму, який включає систему фінансових і ринкових показників, дозволить керівництву ТОВ «ТАС НЕЙЛ» правильно оцінити динаміку змін у господарській діяльності й виявити відхилення в його планових показниках.

Даний ефективний механізм управління стійким розвитком буде частиною загальної системи управління суб'єктом господарювання, оскільки забезпечує вплив на зовнішні та внутрішні фактори, від загального стану яких залежить результат підприємницької діяльності суб'єкта господарювання. Процес побудови такого механізму буде складатися з відповідної кількості етапів, які слід виконувати у чітко визначеній послідовності:

1. Виявлення об'єктів управління та мети зміни їхнього стану.
2. Деталізація факторів управління, які чітко піддаються управлінському впливу.

3. Визначення методів впливу на фактори управління (інструменти, способи й процедура досягнення мети).

4. Виявлення сукупності потрібних ресурсів для управління.

Комплексний підхід до побудови кожного окремого етапу послідовних робіт з формування ефективного механізму стійкого розвитку ТОВ «ТАС НЕЙЛ» запропонований на рисунку 3.1.

Даний малюнок дає можливість розглянути ланки сфери виробництва; види підприємницької діяльності підприємства; виробничі бізнес-процеси тощо. Тобто мова йде про привертання уваги керівництва підприємства для забезпечення належних умов для успішного стійкого розвитку компанії. Розглянемо детально кожен етап ефективного механізму управління стійким розвитком підприємства.

На першому етапі проводиться оцінка поточного стану підприємства на основі здійснення детального аналізу показників фінансової стійкості підприємства. Дана оцінка здійснюється на основі порівняння розрахункового рівня показників з бажаним рівнем. Зрозуміло, що чим менша така різниця, тим менше підстав змінювати напрямок розвитку підприємства його керівництвом та вносити відповідні зміни в організацію процесу його роботи.

На другому етапі відбувається виявлення факторів та їх детальний аналіз щодо впливу на виконання поставлених завдань для досягнення мети. Кожний окремий результат залежить від дії впливу різних факторів, і чим ґрунтовніше здійснюється дослідження їх впливу на отриманий результат показника, тим точніші будуть результати його прогнозування. Тому важливим питанням при проведенні оцінки й прогнозування стійкого розвитку підприємницької діяльності ТОВ «ТАС НЕЙЛ» є вивчення впливу факторів на отримане значення того чи іншого показника. Сукупність факторів ринкового середовища та фінансової стійкості підприємства повинні бути загальною причиною для формування ефективного механізму його стійкого розвитку.

Основою стійкого розвитку ТОВ «ТАС НЕЙЛ» повинен бути принцип активного реагування на зміну факторів від здійснення діяльності.

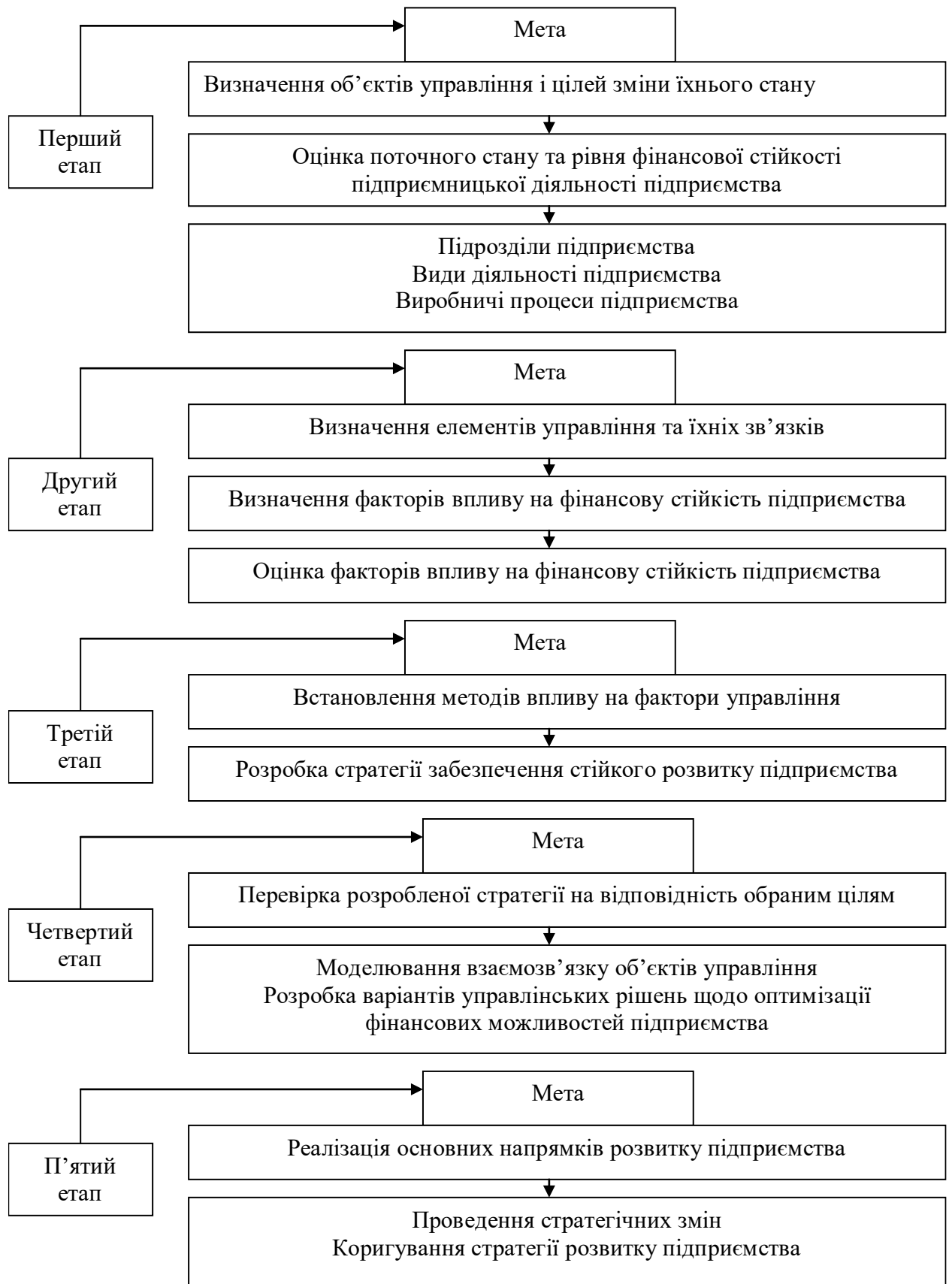

Рисунок 3.1 – Загальна послідовність робіт щодо формування ефективного механізму управління стійким розвитком ТОВ «ТАС НЕЙЛ»

При аналізі факторів фінансової стійкості здійснюється оцінка потенціалу суб'єкта господарювання, що дозволяє визначити його сильні й слабкі сторони для майбутнього використання отриманих результатів в розробці основних напрямків його підприємницької діяльності.

Даний аналіз факторів фінансової стійкості відкриває можливість здійснити оцінку їх впливу на показники, що аналізуються, а потім виявити резерви щодо стійкого його розвитку, та розробити управлінські рішення.

На третьому етапі здійснюється встановлення методів впливу на фактори фінансової стійкості. Головним методом є управління підприємством, яке полягає у визначенні майбутніх цілей його стійкого розвитку, зростанні конкурентоспроможності підприємства/продукції, реалізації задумів й контролі виконання поставлених завдань.

Головною проблемою ТОВ «ТАС НЕЙЛ» вважається відсутність цілісної стратегії націленої на забезпечення фінансової стійкості його підприємницької діяльності, тобто на реалізацію основної мети, яка пов'язана з функціонуванням підприємства та його стійким розвитком. Вихід з цієї ситуації лише один – розробка стратегії стійкого розвитку підприємства.

На четвертому етапі здійснюється перевірка стратегії стійкого розвитку щодо обраної мети підприємства. Тут необхідно здійснити вибір й оцінку управлінських рішень щодо використання можливостей підприємства. Для цього керівництву підприємства слід деталізувати даний процес відповідними документами, що відповідають принципам і правилам управління. Окрім документів, потрібно застосовувати методи, графічну ілюстрацію, що дасть можливість підібрати найбільш оптимальні варіанти прийняття управлінських рішень, та прогнозувати наслідки для стійкого розвитку підприємства.

На п'ятому етапі здійснюється реалізація основних напрямків стійкого розвитку суб'єкта господарювання, дається оцінка його фінансової стійкості.

Дана послідовність робіт щодо формування ефективного механізму стійкого розвитку ТОВ «ТАС НЕЙЛ» дає можливість вирішити проблему прогнозування його стійкого розвитку шляхом зміни значень параметрів бізнес-

процесів для забезпечення його фінансової стійкості.

Останній досліджуваний період в підприємницькій діяльності ТОВ «ТАС НЕЙЛ» характеризує стадію його виживання, від якої слід перейти до стійкого розвитку. Забезпечення йому стійкого розвитку вважається головною метою керівництва підприємства, адже воно знаходиться в зоні збитковості, що може призвести до його банкрутства. При цьому ефективний механізм управління його стійким розвитком повинен вирішувати проблему щодо забезпечення фінансової стійкості при переході в якісний стан розвитку за умов нестабільності. Запропонована загальна послідовність етапів з формування механізму управління стійким розвитком суб'єкта господарювання включає оцінку його діючого стану, виявлення факторів, що впливають на фінансову стійкість, оцінку виробничого потенціалу, розробку стратегії забезпечення ефективного функціонування підприємства на основі фінансової стійкості.

3.2 Розробка стратегії ефективного функціонування підприємства на основі його фінансової безпеки

На основі всебічного аналізу ринкового середовища підприємства виявили ключові проблеми ефективного його функціонування, і тепер врахуємо це при розробці стратегії розвитку на основі фінансової безпеки. Такими проблемами є:

- використання нераціональної структурної бази ресурсів;
- низька ліквідність підприємства;
- занадто низький рівень рентабельності.

Тому ми пропонуємо розробити стратегію ефективного функціонування підприємства для забезпечення йому високого рівня фінансової безпеки. Головною ціллю даної стратегії є забезпечення високого рівня показників фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства. З

врахування проведеного дослідження у другому розділі кваліфікованої роботи пропонуємо цілі фінансової безпеки ТОВ «ТАС НЕЙЛ», які детально описані на рисунку 3.2.

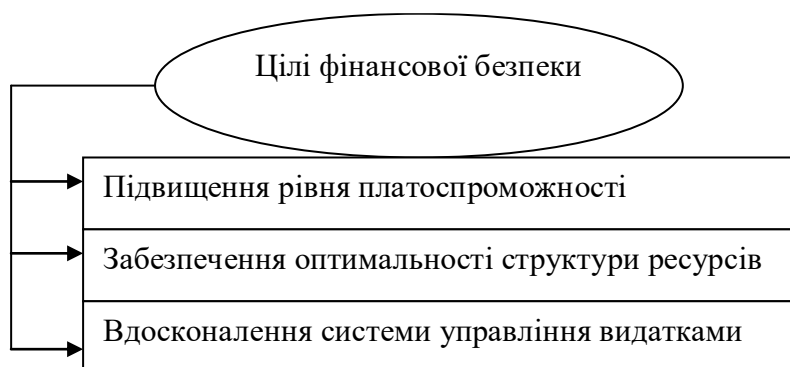

Рисунок 3.2 – Цілі першого рівня ТОВ «ТАС НЕЙЛ»

На основі визначення цілей фінансової безпеки підприємства, розглянемо кожну окрему ціль та запропонуємо відповідні напрями щодо їх покращення. Отже, почнемо:

1. Підвищення рівня ліквідності та платоспроможності підприємства для забезпечення його ефективного функціонування і стійкого розвитку. Відповідні заходи подані на рисунку 3.3.

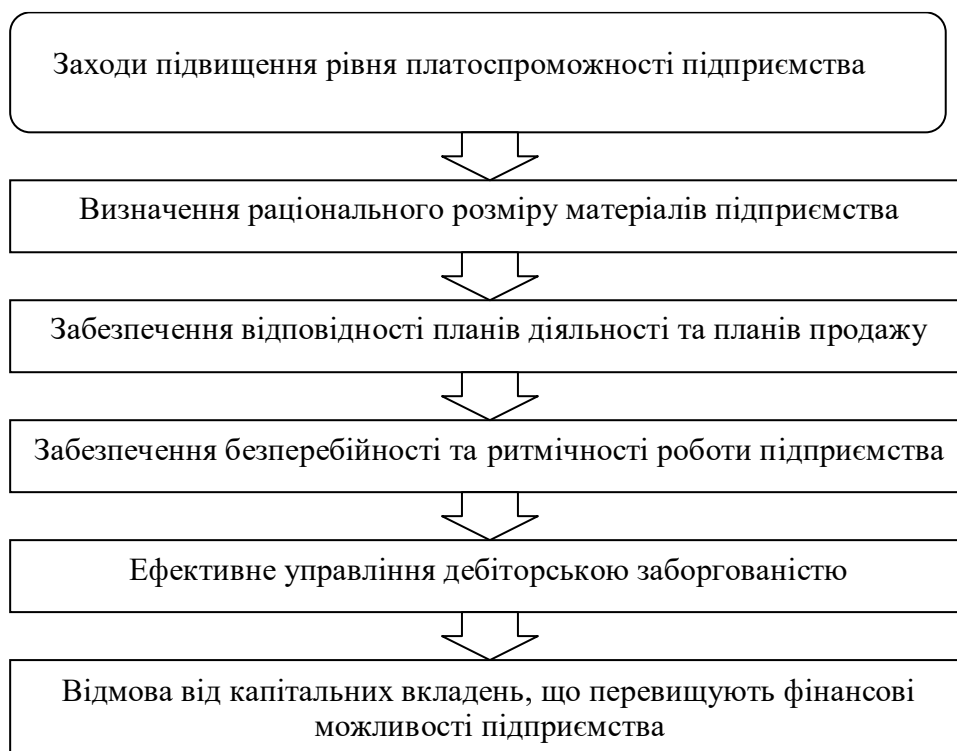

Рисунок 3.3 – Напрями підвищення рівня ліквідності та платоспроможності

2. Забезпечення оптимального використання раціональної структури фінансових ресурсів, яка подана на рисунку 3.4.

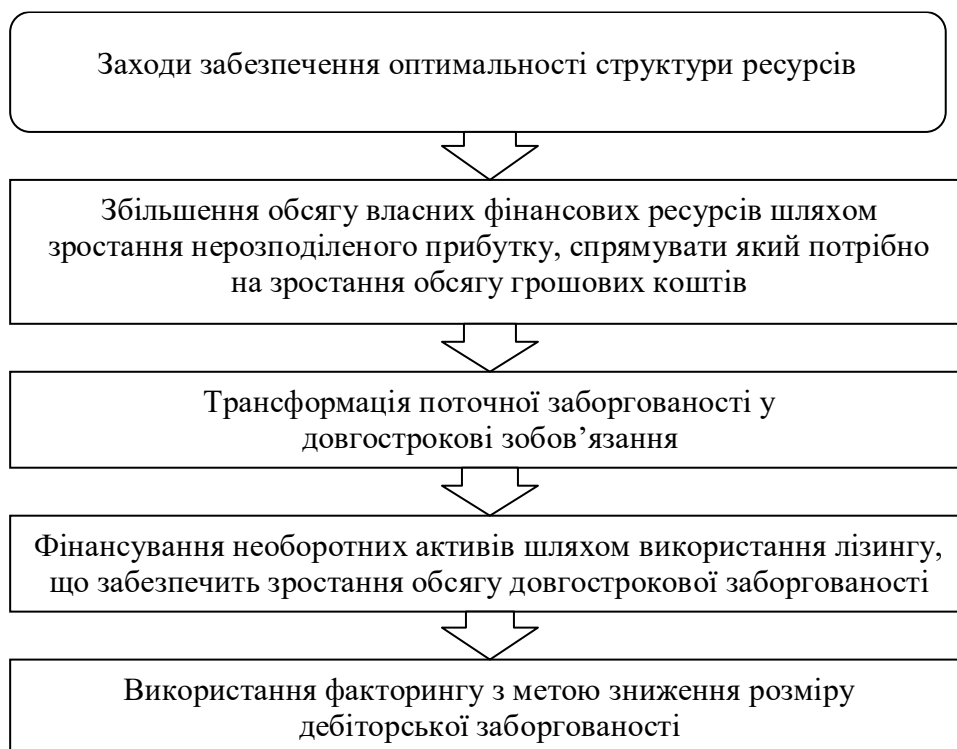

Рисунок 3.4 – Напрями забезпечення раціональної структури фінансових ресурсів підприємства

3. Вдосконалення системи управління видатками підприємства, подана на рисунку 3.5.

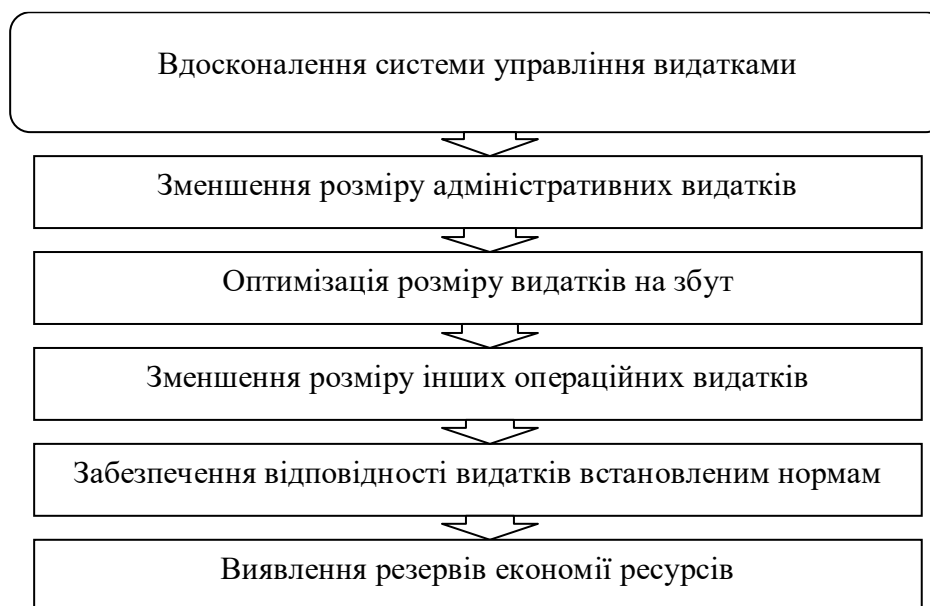

Рисунок 3.5 – Напрями вдосконалення системи управління видатками підприємства

Розробка стратегії розвитку ТОВ «ТАС НЕЙЛ» має базуватися на таких принципах [22]:

- комплексності, який передбачає реалізацію заходів взаємопов'язаних між собою і доповнюють один одного для досягнення спільної мети;
- послідовності, характеризує комплекс заходів, які мають чітко визначену послідовність при розробці стратегії розвитку;
- динамічності, який розкриває можливість гнучкості етапів стратегії відповідно до змін ринкового середовища;
- своєчасності, який передбачає реалізація необхідних заходів стратегії, що відповідають графіку її якісної реалізації;
- економічної доцільності, який передбачає формування напрямів стратегії для забезпечення зменшення видатків підприємства і зростання ефективного його функціонування.

Основними етапами реалізації стратегії на ТОВ «ТАС НЕЙЛ» є:

1. Запровадження системи управління активами, що дасть поштовх до зростання платоспроможності. Першочерговим є формування вдалої системи менеджменту дебіторської заборгованості.

2. Максимізація надходжень коштів. На даному етапі доцільно впровадити систему взаємовідносин з контрагентами щодо формування гнучких умов оплати праці.

3. Оцінка платоспроможності підприємства з врахуванням розрахункових умов, що були сформовані раніше.

4. Зміцнення платоспроможності підприємства на основі перегляду процедури залучення позикових коштів, тобто мова йде не про короткострокове, а довгострокове кредитуванню.

Для забезпечення стійкого рівня розвитку ТОВ «ТАС НЕЙЛ» необхідно побудувати спеціальну систему контролю фінансових показників, та детально здійснювати аналіз впливу факторів на їх динаміку.

Отже, задля забезпечення ефективного розвитку ТОВ «ТАС НЕЙЛ» ми пропонуємо розробити стратегію ефективного його на основі фінансової

безпеки, яка характеризує підвищення рівня платоспроможності, оптимізацію структури ресурсів, і раціоналізацію видатків. Реалізація заходу дозволить покрити збитки минулого часу, підвищити рівень фінансової стійкості, та загалом забезпечити позитивну динаміку ефективного функціонування і розвитку підприємства.

3.3 Економічне обґрунтування удосконалення роботи відділу контролінгу на підприємстві

Проведений аналіз у другому розділі кваліфікованої роботи щодо структури управління ТОВ «ТАС НЕЙЛ» показав не ефективність роботи відділу контролінгу, що відобразилося на кінцевих результатах функціонування даного підприємства. Цим заходом, ми пропонуємо вдосконалити його роботу за рахунок визначення чітких етапів роботи даного відділу. На рисунку 3.6 подано інформацію щодо етапів ефективності роботи відділу контролінгу на підприємстві.

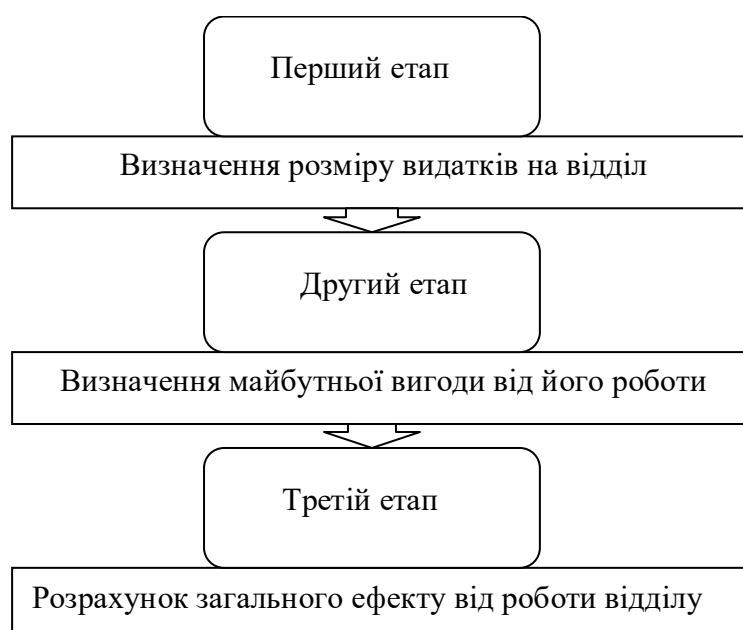

Рисунок 3.6 – Етапи ефективності роботи відділу контролінгу підприємства

Перший етап характеризує розрахунок видатків на удосконалення роботи відділу контролінгу: видатки на розробку заходів щодо організації бізнес-процесів, видатки на здійснення оцінки контролінгу з врахуванням рекомендаційних заходів.

Другий етап характеризує розрахунок майбутньої вигоди від розроблених заходів: вигода від зменшення видатків на працю аудиторів; вигода від витраченого часу на обробку інформації для прийняття відповідних дій; вигода від зменшення непорозумінь при виконанні поставлених завдань та отримання позитивних результатів від бізнес-процесів, з врахуванням внесених удосконалень в роботу відділу контролінгу.

Третій етап характеризує розрахунок отримання загального ефекту від удосконалення роботи відділу контролінгу ТОВ «ТАС НЕЙЛ». Приступимо до проведення конкретних розрахунків, щоб отримати результат від запропонованих заходів, які пов'язані з удосконаленням роботи відділу контролінгу. В таблиці 3.1 наведено інформацію щодо видатків на удосконалення роботи відділу контролінгу ТОВ «ТАС НЕЙЛ».

Таблиця 3.1 – Видатки на удосконалення роботи відділу контролінгу ТОВ «ТАС НЕЙЛ»

Видатки	Сума, грн
Навчання проектної групи щодо розробки документації фінансового контролінгу	
Вартість навчання: 3 особи, дистанційно	$3 \cdot 5000 = 15000$
Заробітна плата під час навчання	$3 \cdot 10000 = 30000$
Розробка системи показників з фінансового контролінгу	
Поточні видатки на інформаційне забезпечення	10000
Накладні видатки	5000
Проведення фінансового контролінгу з врахуванням удосконалень роботи даного відділу та прийнятих пропозицій	
Видатки, які пов'язані з проведенням контролю по відповідним напрямкам з врахуванням рекомендацій	25000
Разом видатки	85000

Проект по удосконаленню роботи відділу контролінгу ТОВ «ТАС НЕЙЛ» передбачає залучення працівників у кількості 3 осіб даного відділу, адже вони знають його специфіку за рахунок тривалого часу роботи на підприємстві,

володіють інформацією щодо його сильних та слабких сторін. Вони мають пройти дистанційно навчання та вміти працювати з потрібними документами фінансового контролінгу, знати як правильно здійснювати оцінку фінансових показників діяльності підприємства. В таблиці 3.2 наведено результати від впровадження відповідних заходів, які були проведені експертними оцінювачами ТОВ «ТАС НЕЙЛ».

Таблиця 3.2 – Результати від удосконалення роботи відділу контролінгу ТОВ «ТАС НЕЙЛ»

Видатки	Розрахунок	Сума, грн
Зменшення видатків на залучення сторонніх фахівців щодо проведення фінансового контролінгу	Видатки на залучення – Видатки на навчання	$100000 - 45000 = 55000$
Зменшення видатків на обробку потрібної інформації власними-аудиторами по розробці заходів	Економія часу	60000
Отримання вигоди від проведення внутрішнього фінансового контролінгу	Внутрішній аудит	100000
Разом		215000

Результат від удосконалення роботи відділу контролінгу ТОВ «ТАС НЕЙЛ», з врахуванням експертної оцінки, що включає розмір економії видатків по роботі зовнішніх фахівців, економія видатків щодо проведення оцінки роботи відділу контролінгу за рахунок залучення внутрішніх контролерів, а також розмір отримання вигоди від проведення внутрішнього фінансового контролінгу складе 215000 грн.

Далі здійснимо розрахунок абсолютного економічного ефекту від розроблених рекомендації для ТОВ «ТАС НЕЙЛ», який сягне:

$$EE = 215000 - 85000 = 130000 \text{ грн}$$

Визначимо відносний економічний ефект від розроблених рекомендацій для ТОВ «ТАС НЕЙЛ», який сягне:

$$K_{ee} = \frac{215000}{85000} = 2,53$$

Визначимо термін окупності даного проекту:

$$TO = \frac{85000}{215000} = 0,39 \text{ року або 4 місяця}$$

Таким чином, отримані результати щодо проведення удосконалення роботи відділу контролінгу ТОВ «ТАС НЕЙЛ» потрібно витратити грошових коштів у сумі 85000 грн, а сума прибутковості складе 215000 грн. Даний проект окупиться за 4 місяця та його річний економічний ефект сягне 130000 грн. Отже, розроблені заходи по удосконаленню роботи відділу контролінгу з врахуванням бізнес-процесів фінансової діяльності ТОВ «ТАС НЕЙЛ» є доцільним для їх впровадження, а видатки з економічної точки зору є виправданими.

Таблиця 3.3 – Розробка та обґрунтування пропозицій щодо ефективного розвитку ТОВ «ТАС НЕЙЛ»

№	Назва	Методи реалізації	Ціль заходу	Результат заходу
1	Формування ефективного механізму управління стійким розвитком підприємства	Запропоновано методу, яка включає оцінку поточного стану підприємства, визначення чинників зовнішньої та внутрішньої стійкості, оцінку потенціалу підприємства	Прогнозування розвитку підприємства шляхом зміни параметрів бізнес-процесів	Забезпечення ефективного функціонування підприємства та його стійкого стійкості розвитку
2	Розробка стратегії ефективного функціонування підприємства на основі його фінансової безпеки	Цілі фінансової безпеки підприємства	Забезпечення раціональної структури фінансових ресурсів. Вдосконалення системи управління видатками.	Підвищення рівня ліквідності та платоспроможності. Підвищення показників фінансової стійкості підприємства. Підвищення рівня рентабельності підприємства.
3	Економічне обґрунтування удосконалення роботи відділу контролінгу на підприємстві	Етапи ефективності роботи відділу контролінгу підприємства	Удосконалення роботи відділу контролінгу	Зменшення видатків на утримання відділу контролінгу. Річний економічний ефект складе 130000 грн

ВИСНОВКИ

Правильний підхід до процесу управління підприємством за умов невизначеності слід спрямовувати на адаптацію до змін, пошуку ефективних шляхів застосування потенційних можливостей ринкового середовища з метою реалізації власних інтересів фірми. Підприємство розвивається постійно у тісному зв'язку з внутрішнім та зовнішнім середовищем. На нього постійно впливають чинники, які окреслюють основні напрями його господарської діяльності. Оптимальна сукупність чинників має забезпечити сталий розвиток підприємства та принести йому прибуток. Отже, для сталого розвитку необхідно розробляти стратегію розвитку, яка б гарантувала ефективне застосування ресурсів для здійснення господарської діяльності.

Теоретико-методологічне і практичне значення вдалого розв'язання окреслених проблем, їх прикладна розробка обумовлює актуальність теми кваліфікованої роботи, її мету, предмет та завдання дослідження.

Метою кваліфікованої роботи є дослідження теоретичних напрямів збалансованого розвитку підприємства та обґрунтування практичних пропозицій щодо ефективного його розвитку.

Предметом дослідження є напрями збалансованого розвитку підприємства.

Термін «розвиток» розглядається по-різному. Отже, розвиток – філософська категорія, яка характеризує процес руху, зміну систем. Він розглядається як найвищий вид руху, зміни матерії та свідомості, детальний перехід від менш якісного до більш якісного стану, від старого стану розвитку до нового стану розвитку. Розвиток характеризує не будь-яку зміну в загальній структурі об'єкта, а лише найбільш якісну зміну, що пов'язана з відповідними перетвореннями об'єкта, у його структурі і становить сукупність пов'язаних між собою елементів та взаємозалежних зв'язків.

Розвиток підприємства характеризує зміни в його роботі, оновлення

системи та організаційної структури управління, підвищення результативності на основі використання більш сучасних технологій та організації праці на підприємстві, зростання якості продукції, що виробляються .

Термін «розвиток» вживається лише в контексті значних змін, які змінюють бізнес-процеси самого підприємства. Не слід забувати про інші напрямки розвитку підприємства – регресивні зміни, які можливе за умов реалізації відповідних обставин. Тому, під розвитком підприємства слід розуміти удосконалення господарської діяльності, тобто відповідні зміни від нижчого рівня до вищого рівня або від простого рівня до складного рівня.

Світовою практикою запропоновано значну кількість загальноприйнятих показників для визначення ефективності розвитку підприємства. Але існують показники, які сприймаються від надмірного надання переваг для проведення оцінки ефективності розвитку підприємства до тих, які неспроможні правильно оцінити результати діяльності суб'єкта господарювання.

Ефективність розвитку підприємства визначається як оптимальне використання наявних ресурсів необхідних для створення продукту. Але наскільки не був важливий результат роботи підприємства, слід не забувати про ціну за якою він був отриманий, тобто видатки самого підприємства на отримання такого результату.

Об'єктом дослідження є розвиток ТОВ «ТАС НЕЙЛ». Це підприємство відноситься до сфери діяльності з виробництва виробів із дроту, ланцюгів і пружин. Виробництво даної категорії товарів вважається важливим для промисловості України, яка виробляє продукції як для власних цілей, так і для експорту у різні країни світу. Незважаючи на спад у виробництві таких видів товарів, який пов'язаний з російсько-української війною, підприємства даної категорії товарів тримаються на плаву, шукають нові ринку збуту, переорієнтовуються на інші ринку тощо. Проведене дослідження ринку з виробництва виробів із дроту, ланцюгів і пружин характеризується суттєвим спадом у 2022 році та відновленням зростання даного ринку у 2023 році.

ТОВ «ТАС НЕЙЛ» займається виробництвом таких основних видів

продукції: цвяхи, шурупи, саморізи, конфірмати; болти, гвинти, стержні різьбові; гайки шайби; заклепки і скоби; гаки, хомути, такелаж; рулетки, ножі, бокорізи; анкери, дюбелі, кріплення; свердла, круги, насадки, ліски; рукавиці, ізоляційна стрічка; дроти, електроди, сітка.

Разом доходи ТОВ «ТАС НЕЙЛ» за 2021-2023 роки зростають. Відносно динаміки у відносному вимірі, то можна зазначити що за 2021-2022 роки показник «разом доходи» зріс на 42,88%, і за 2022-2023 роки показник «разом доходи» впав на 0,18%.

Дохід підприємства отриманий від основного виду діяльності має подібну динаміку, і за 2021-2022 роки він зріс на 40,79%, а за 2022-2023 роки впав на 0,02%. Досить суттєво зросли інші операційні доходи підприємства, особливо це стосується періоду 2021-2022 років, зростання склало 337,40%, а вже за 2022-2023 роки динаміка зовсім інша, спостерігається падіння даного показника у розмірі 36,01%.

Разом витрати постійно зростають. Так, за 2021-2022 роки показник «разом витрати» підприємства зріс на 39,67%, і за 2022-2023 роки зріс на 6,27%.

Фінансовий результат до оподаткування 2021-2023 роки суттєво зріс з 3026,5 тис. грн до 11861,5 тис. грн, і за 2022-2023 роки відбулося значне падіння даного показника з 11861,5 тис. грн до (-9295,7) тис. грн. В даному випадку підприємство перейшло з зони прибутковості до зони збитковості. На такий стан досить сильно вплинула російсько-українська війна, яка розпочала 24 лютого 2024 року. Подібна динаміка спостерігається з показником «чистий фінансовий результат», який за 2021-2022 роки суттєво зріс з 2667,5 тис. грн до 9773,2 тис. грн, і за 2022-2023 роки відбулося значне падіння цього показника з 9773,2 тис. грн до (-9295,7) тис. грн.

Беручи до уваги реальний стан підприємства, слід приділити значну увагу вирішення питань, які спричинили його збитковий стан. Тому в третьому розділі кваліфікованої роботи пропонується розробити рекомендації щодо підвищення розвитку підприємства та впровадити їх у його господарську діяльність. Такими пропозиціями можуть бути наступні заходи:

1. Формування ефективного механізму управління стійким розвитком підприємства. Запропонована методика включає оцінку поточного стану підприємства, визначення чинників зовнішньої та внутрішньої стійкості, оцінку потенціалу підприємства, що забезпечить стійкість розвитку підприємства.

2. Розробка стратегії ефективного функціонування підприємства на основі його фінансової безпеки для забезпечення раціональної структури фінансових ресурсів та вдосконалення системи управління видатками, що дасть можливість підвищити рівень фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності та рентабельності підприємства.

3. Економічне обґрунтування удосконалення роботи відділу контролінгу на підприємстві за рахунок чітко визначених етапів ефективності роботи фінансового контролінгу. Реалізація даного заходу дає можливість зменшити видатки на утримання відділу контролінгу, і отримати річний економічний ефект у розмірі 130000 грн.

Реалізація розроблених заходів дозволить покрити збитки минулого часу, підвищити рівень фінансової стійкості, ліквідності і платоспроможності підприємства, та загалом забезпечити позитивну динаміку його ефективного функціонування і розвитку.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Адлер О. О. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник /О. О. Адлер, О. Й. Лесько. – Вінниця : ВНТУ, 2019. – 115 с.
2. Баглаєва Н. С. Теоретична сутність поняття економічна ефективність діяльності підприємства / Н. С. Баглаєва, Ю. А. Суховєєва // Вісник СНТ ННІ бізнесу і менеджменту ХНТУСГ. – 2020. – Вип. 2. – С. 98-101.
3. Бакай В.Й. Особливості здійснення підприємницької діяльності в Україні за умов воєнного стану / В.Й. Бакай //Інноваційні рішення в економіці, бізнесі, суспільних комунікаціях та міжнародних відносинах: матеріали ІV Міжнародної науково-практичної конференції, 26 квітня 2024 року. – Дніпро, 2024. – С. 223-225.
4. Бакай В.Й. Бізнес під час війни: стан та перспективи розвитку / В.Й. Бакай // Збірник тез доповідей X Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегії, моделі та технології управління економічними системами» SMTESM-2023, Хмельницький національний університет, 15 грудня 2023 року. – С. 15-18.
5. Близнюк Л. М. Підвищення ефективності діяльності підприємства у сфері малого бізнесу / Л. М. Близнюк //Міжнародний науковий журнал Науковий огляд. – 2018. – Т. 2. – №. 45. – С. 18-27.
6. Грицаєнко Г. І. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник / Г. І. Грицаєнко, М. І. Грицаєнко. – Мелітополь: Люкс, 2021. – 260 с.
7. Економіка підприємства : навч. посіб. / [Л. С. Шевченко, О. С. Марченко, О. А. Гриценко та ін.] ; за заг. ред. Л. С. Шевченко. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2021. – 212 с.
8. Економіка підприємства: навчальний посібник / О. І. Лисак, Л. О. Андрєєва, Л. О. Болтянська. – Мелітополь: Люкс, 2020. – 272 с.
9. Економіка підприємства: підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л. Л. та проф. Кривов'язюка І. В. Київ: Кондор, 2020. – 620 с.

10. Камінська І. М. Теоретико-методичні підходи до аналізу ефективності діяльності підприємства / І. М. Камінська // Економічний форум. – 2021. – Т. 2. – №. 2. – С. 79-87.

11. Кіндрацька Г. І. Аналіз господарської діяльності: підручник / Г. І. Кіндрацька, А. Г. Загородній, Ю. І. Кулиняк. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. – 320 с.

12. Лазебник Л. Л. Економіка підприємства: підручник / Л. Л. Лазебник, В. В. Гурочкіна, Л. В. Слюсарева та ін.; за заг. ред. Л. Л. Лазебник. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. – 426 с.

13. Лизунова О. М. Забезпечення ефективності діяльності підприємства / О. М. Лизунова, О. О. Пуханов // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2017. – Випуск 12, Частина 1. – С. 187-190.

14. Лисак О. І. Економіка підприємства: навч. посіб. / О. І. Лисак, Л. О. Андреева, Л. О. Болтянська. – Мелітополь: Люкс, 2020. – 272 с.

15. Навольська Н. В. Теоретичні аспекти забезпечення економічної ефективності діяльності підприємств / Н. В. Навольська // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип. 18. – С. 266-271.

16. Назаренко І. Економічний зміст ефективності діяльності підприємств / І. Назаренко // Галицький економічний вісник. – Т. : ТНТУ, 2022. – Том 76. – № 3. – С. 15-22.

17. Нікітюк Д. М. Контролінг трудової поведінки як інструмент підвищення ефективності діяльності підприємства / Д. М. Нікітюк // Напрями економічного зростання та інноваційного розвитку підприємства. – 2021. – С. 32-44.

18. Офіційний сайт – Державної статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.org.ua>.

19. Офіційний сайт головного управління статистики в Хмельницькій області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.km.ukrstat.gov.ua/ukr/index.htm>.

20. Офіційний сайт підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nail.com.ua>.

21. Перерва П. Г. Ефективність як економічна категорія /П. Г. Перерва, А. В. Кравчук // Вісник НТУ «ХП». – Серія: Економічні науки. – 2018. – № 15 (1291). – С. 137-143.

22. Пономарьова І. В. Реалізація стратегії розвитку підприємства за допомогою збалансованої системи показників / І. В. Пономарьова //Економічний простір: Збірник наукових праць. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2019. – №27. – С. 202-210.

23. Приймак С.В. Аналіз господарської діяльності. Практикум : [навчальний посібник]. – Львів, 2022. – 277 с.

24. Фінансова звітність ТОВ «ТАС НЕЙЛ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://clarity-project.info/edr/21336490/yearly-finances>.

25. Ярославський А. О. Економічна ефективність діяльності підприємства: теоретичний аспект / А. О. Ярославський // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2018. – №12. – С. 174-177.

26. Akram W. Pakistan's Export Potential: A Gravity Model Analysis. SBP Working Paper Series. – 2018. – №23. – 27 p. – URL: <http://www.sbp.org.pk/publications/wpapers/> (дата звернення: 12.03.2021).

27. Portovaras, T., Kocherov, M., Diegtiar, O., Kizyma, V., Bakay, V. (2024). Ensuring confidentiality and data security in economic analysis of business entities: Challenges and solutions. Multidisciplinary Reviews, 7(10), 2024. Retrieved from <https://malque.pub/ojs/index.php/mr/article/view/3808> (Scopus). DOI:[10.31893/multirev.2024245](https://doi.org/10.31893/multirev.2024245)